

Слово Кобзаря

щоквартально

31 грудня 2024 року, номер 12

Slovo Kobzara | tromjesečnik UKPD Kobzar Zagreb

**КУЛЬТУРНА МАНІФЕСТАЦІЯ «ДНІ
УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ – ЗАГРЕБ -
2024» / с.7**

**У ДУБРОВНИКУ ВІДБУЛАСЯ ТРЕТЯ
ЗУСТРІЧ НА САММІТІ «УКРАЇНА –
ПІВДЕННО-СХІДНА ЄВРОПА» / с.10**

**РІЧНІ ЗБОРИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО
КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ / с.13**

**У КРИЖЕВЦЯХ ВІДБУЛАСЯ
НАУКОВА ЗУСТРІЧ: КРИЖЕВСЬКА
ЄПАРХІЯ – ІСТОРІЯ, КУЛЬТУРА,
СПАДЩИНА / с.17**

**ПАПА ФРАНЦИСК ВВІВ ВЛАДИКУ
МИКОЛУ БИЧКА ДО КОЛЕГІЇ
КАРДИНАЛІВ / с.22**

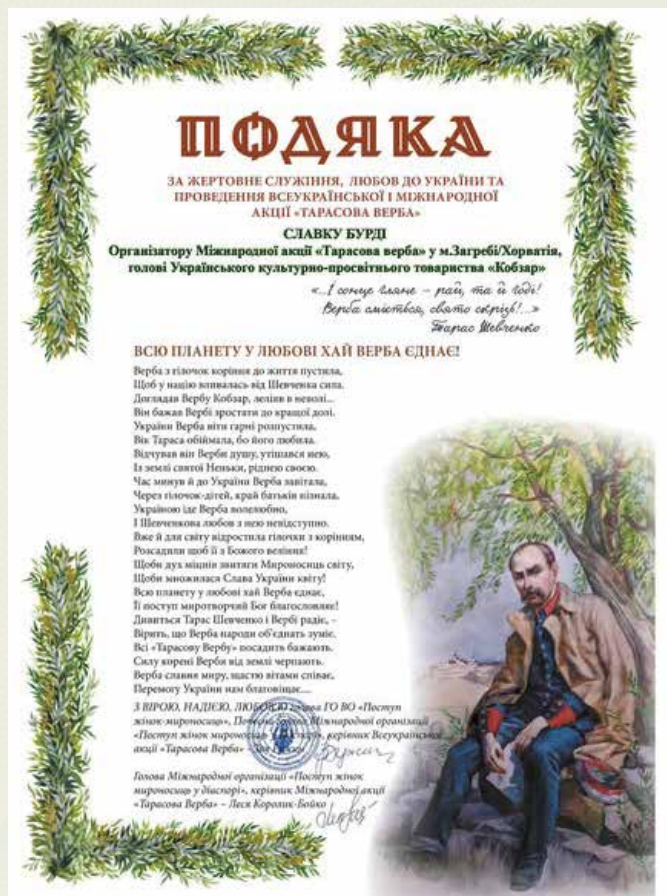
**ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ФОРУМ
УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ НОВИЙ
САД 2024 / с.26**

ВСТУПНЕ СЛОВО РЕДАКТОРА

Шановні читачі, у ваших руках четвертий номер журналу «Слово Кобзаря» за 2024 рік. Ми виходимо вже третій рік і, як ви знаєте, журнал виходить чотири рази на рік, і на сьогоднішній день ми випустили загалом дванадцять номерів із цим номером. Ми сподіваємося, що ми продовжимо таку ж динаміку в 2025 році, як і в наступні роки.

У цьому номері, який вийшов на 32 сторінках формату А-4, ми представили діяльність УКПТ «Кобзар» за останній квартал та інші заходи та події, пов'язані з українцями Загреба, Хорватії, сусідніх країн та України.

У першій частині журналу детально описано програму та проведення міжнародного культурного заходу «Дні української культури в Загребі», який вже п'ятий рік успішно організовує УКПТ «Кобзар» Загреб та за фінансової підтримки Ради національних меншин Республіки Хорватія. З гордістю зазначаємо, що цьому антологію «Українці Хорватії: матеріали і документи» ми видали вчасно, а в культурну програму на міжнародній культурній акції вдалося включити весь активний музично-літературний колектив нашого товариства та велика кількість учасників у всіх програмах культурних маніфестацій з кількох країн з Хорватії, Словенії, Італії, Угорщини, Німеччини та України.



Незважаючи на війну РФ проти України, до нас були гості з України, які розповідали нам про труднощі та страждання українського народу та українських захисників, які мужньо борються за свою свободу та незалежність своєї країни України. Минуло вже 1000 днів після великого вторгнення РФ, але наші захисники мужньо протистоять переважаючому ворогу. Президент України Володимир Зеленський відвідав нашу країну Хорватію та взяв участь у саміті «Україна – Південно-Східна Європа», який відбувся у Дубровнику. Тоді було прийнято Дубровницьку декларацію, якою країни Південно-Східної Європи засудили російську агресію та висловили солідарність з Україною та українським народом на його шляху до визволення, перемоги та завершення війни, а також для вступу і членстві в Європейському Союзі і НАТО.

Крім того, в останньому кварталі, як і впродовж року, ми святкували 75-ту річницю Європейського Конгресу Українців, а сесія Річної конференції відбулася в Брюсселі, а Європейський форум української діаспори відбувся у Новому Саді.

У цьому кварталі успішно проведено дві наукові конференції, перша була присвячена Крижевецькій єпархії та її історії, культурі та спадщині напередодні 250-річчя її заснування і відбулася в Крижевцях, а друга з нагоди 150-річчя від дня народження єпископа Діонізія Няраді у формі міжнародного дводенного симпозиуму в Бачці, Воеводині та Сербії, який відбувся в Р. Керестурі та Новому Саді. На цих наукових зборах наш УКПТ «Кобзар» – Загреб представляв президент Славко Бурда з підготовленими презентаціями та доповідями.

Варто згадати і цьогорічний Міжнародний книжковий ярмарок Intelliger, де на одному з павільйонів була книга Сергія Бурди «Історія України», написана хорватською мовою.

Окрім цих заходів, також відбулися зустрічі з хорватськими письменниками та участь у презентації нової книги поетичної збірки «Слава» відомого хорватського письменника Томіслава Домовича, який збірку з півсотні віршів присвятив Україні та українському народу. Були також інші річниці та пам'яті жертв Вітчизняної війни в Хорватії та оборонної війни в Україні, а також вшанування пам'яті Голодомору 1932/1933 років в Україні як акту геноциду українського народу. Окрім пам'яті та молитви за загиблих, молилися також за досягнення миру в Україні. Особливо нас порадувало те, що Папа Франциск підвищив у сан кардинала нашого земляка, українського греко-католика владика Миколу Бичка, який також відвідав нас у Загребі перед поїздкою до Риму на призначення. Наприкінці, як це завжди буває напередодні народження Ісуса, маємо Різдвяне послання нашого єпископа Мілана Стіпіча.

Докладніше про все це, шановні читачі, ви можете дізнатися з четвертого чи 12 числа журналу «Слово Кобзаря».

3 Різдвом Христовим та Новим 2025 роком.

Славко Бурда

СВІТЛА УРОЧИСТІСТЬ «ДНІВ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ» У ЗАГРЕБІ

Десятилітня діяльність УКПТ «Кобзар» Загреб

Недавно, на початку жовтня, у гостинній хорватській столиці пройшов дводенний міжнародний захід «Дні української культури: Загреб-2024». Головною подією першого дня стала презентація сьомої книги «Українці Хорватії: матеріали та документи», яку підготував президент УКПТ «Кобзар» Славко Бурда, вмістивши до видання статті від 17 авторів, переважно науковців і дослідників спільної українсько-хорватської історії і культури. Ця книга, як і попередні, видана за підтримки Ради національних меншин Республіки Хорватія.

Розмовляючи з паном Славком Бурдою, поцікавилася, відколи триває робота з вивчення спільної культурної спадщини, впорядкування книг і вшанування Тараса Шевченка. Такі культурно-освітні маніфестації, розповідає пан Бурда, проводиться в Загребі понад 20 років. Дружні стосунки між Хорватією та Україною зміцнилися після отримання незалежності, і вже у 1992 році у центрі Загреба одну з вулиць назвали Українською. Тоді наше товариство і запровадило культурно-просвітні мистецькі заходи.

Відзначаючи десяту річницю взаємного визнання Хорватії та України у 2002 році, українці, жителі Загреба, спільно з Посольством України в РХ встановили тут символічний знак – камінь. Згодом прямо біля нього висадили каштан, привезений з Києва, з Хрещатика. До 200-річчя українського поета Тараса Шевченка, у 2014 році, ми підготували все, щоб відкрити пам'ятник великому Кобзарю, однак через окупацію Криму та війну в Україні перенесли його відкриття на 2015 рік. Отож, в мікрорайоні Травно, поблизу перехрестя чотирьох вулиць: Української,



Республіки Німеччини, Ватикану та Ісламської, споруджено постамент з кам'яним погруддям Тараса Шевченка, вагою 800 кг. Це – чудова робота київського скульптора Костянтина Добрянського, який є автором і пам'ятника Іванові Франку на курорті в Ліпіку. До речі, у Ловрані два роки тому встановили пам'ятний камінь не менш відомому в світі українцю – Іванові Франку, який, як відомо, спочатку лікувався в Ліпіку, а потім у Ловрані. Саме у Ловрані творили й інші скульптори, це Володимир і Василь Одрехівські. У цілому, зазначає пан Бурда, урочисті заходи, організовані нашим Культурно-просвітнім товариством «Кобзар», виникли за сприяння Посла України в РХ Віктора Кирика, свого часу, – секретаря Олександра Левченка. З того часу, починаючи з 2015 року, проводимо культурні акції «Дні вулиць України» з покладанням квітів до пам'ятника Тарасові Шевченку. Звучать музично-декламаційні програми, присвячені геніальному українському поету, художнику та гуманісту.

Тоді ж, ділиться пан Бурда, налагодили співпрацю з Коледжем туризму та гостинності, який теж розташований на вулиці Українській. Відкрилася можливість розширити об'єкти для проведення «Днів української культури – Загреб», використовуючи велике і світле приміщення Старої Загребської школи для кількох програм одразу: холу – для художніх виставок, зали – для презентації книг, круглих столів та музичних концертів тощо.

Окрім цих, насичених різноманітним культурним змістом просторів, Служба Божа та концерт духовної музики традиційно проходять у старій частині Загреба, у Верхньому місті, в греко-католицькій церкві св. Кирила і Мефодія, де збираються українці, які проживають у Загребі. І так щороку.

Важливо, що культурно-просвітні заходи відбуваються не лише у столиці Хорватії. У Культурних центрах Травно, Нового Загреба, Дубрави, чи в іншому місті, ми проводимо, розповідає пан Бурда, подібні маніфестації.

У Загребі на вулиці Українській, окрім спеціальної та музичної програм, ми маємо зустрічі з мешканцями Травно. Зазвичай, до нас приїжджають культурні діячі з усієї Хорватії, музиканти й письменники з України, закордону, які, відкриваючи власну творчість, співають українських пісень, читають вірші, і таким чином збагачують наше традиційне свято вшанування української культури в Загребі.



«Дні української культури: Загреб-2024»

День перший.

Сьома книга «Українці Хорватії: матеріали та документи»

Скажу одразу, що справа, яку десятиліттями робить Українське культурно-просвітнє товариство «Кобзар» у Хорватії, заслуговує на велику вдячність, і насамперед – його президент Славко Бурда. Активна громадська позиція цього відомого хорвата з українським корінням викликає щирий інтерес і повагу. До того ж, цілком відданий громадській роботі, він є членом Української всевітньої координаційної ради (УВКР), головою Спілки русинів і українців РХ, членом президії СФУЛО, дотичний до багатьох патріотичних організацій, є упорядником усіх семи томів літопису «Українці Хорватії: матеріали і документи», редагує культурнопросвітницький часопис «Слово Кобзаря» (Загреб), який розповідає про важливі події в сучасній Україні.

Урочисте дійство Днів української культури зосередилося у Коледжі туризму та гостинності, в залі Старої Загребської школи. Представлення наукових праць модерували доктор мистецтвознавства, професорка Ганна Карась з Івано-Франківська та доктор історичних наук, професорка Галина Саган із Києва. Виступи авторів, які не змогли приїхати до Загреба, проходили онлайн, через платформу Zoom.

У вступному слові пан Бурда повідомив, що «реалізація цього проекту почалася близько двадцяти років тому. Я би не зміг досягти цього відразу, тому що працював на тих роботах, які були більш необхідними на той час. Це не дозволяло мені вловити темп роботи. Зараз я роблю це останніх п'ять років, і мені вдалося видати сім опублікованих антологій, зібрати матеріали, написані цінними людьми та руками моїх співгромадян, і водночас співавторами у цьому проєкті...». І ще він додає, що у новому томі доповненої серії книг «найбільше заслуговують постійні співробітники, науковці та історики... з Києва, Івано-Франківська, Сум,

Ніжина, Львова, Острога, Рівного, Володимира-Волинського та інших куточків України».

Нині про свої дослідження розповіли науковці: доктор історичних наук, професор Володимир Сергійчук; доктор мистецтвознавства, професорка Віолетта Дутчак; доктор історичних наук, професорка Галина Саган; кандидат історичних наук, доцент Микола Нагірний; аспірантка Марія Мартинюк і старший викладач Богдан Парумба; письменниця Анна Лимич (Войнарович). Підсумував презентацію пан Славко Бурда, який зазначив, що інформація, яку містить багатотомник, стосується українців Хорватії і навіть тих українців, які заселяли територію південних слов'ян майже три століття тому.

Звісно, розпочалися урочистості з Державного Гімну України та з хвилини мовчання, вшановуючи пам'ять українців, які віддали своє життя за незалежність і свободу своєї країни. У залі – представники влади й українських громад з Італії (Андрій Коваль, Вікторія Скиба), Угорщини (Ярослава Хортяні), Словенії (Андрій Гевка), Хорватії (Володимир Провчія), Німеччини та України. Серед запрошених – колишній Повноважний Посол РХ в Україні Джура Відьмарович, священник церкви св. Кирила і Мефодія у Загребі – Мирослав Барничко, голова Кирило-Методіївського хору – Дубравка Хранілович (Загреб), представники нової Української регіональної організації – Альпи Адрія.

Змістовна презентація сьомої книги з цікавими знахідками та фактами, з виявленими іменами, викликала жвавий інтерес і заохотила виступаючих до подальшої співпраці. Уперше, після доповіді доктора мистецтвознавства, професорки Ганни Карась, відбулася прем'єра солоспіву «Бачко моя, Бачко» (сл. Б. Кудрика, муз. Г. Костельника), який виконала заслужена діячка естрадного мистецтва України, почесна амбасадорка Івано-Франківська в світі, голова Міжнародної організації «Поступ жінок-мироносиць у діаспорі» Леся Королик-Бойко з Італії.

Ось що вона зауважила: «Мала за честь доповнити презентацію видання своїм співом – бачвансько-сримським діалектом (сьогодні це русинська мова) на слова цих авторів. Це був історичний момент, адже, від дня написання авторами, цей солоспів ще жодного разу, ніде і ніким, не був виконаний! Для мене велике щастя, а для всіх нас – велика радість! ...Ось так, ми, українці, науковці, митці повертаємо із забуття імена відомих постатей України, які жили, творили і залишили по собі безцінні скарби музичного мистецтва. Тож завдяки великій праці науковців, їхнім пошукам, поповнюється скарбниця української культури».

Програма першого дня перебування у Загребі була і справді насиченою подіями. У мене, яку вперше запросив до Загреба пан Бурда, було надзвичайно хвилююче відчуття дотичності доглибокої культурної спадщини українців і хорватів, причетності до спільноти людей, які не лише рухають, але й творять сучасну українсько-хорватську історію, відкриваючи цілі пластини відомого, не відкритого загалу, мистецтва. Будучи знайомою з паном Бурдою ще з 2008 року, навіть не здогадувалася, наскільки потужна й неординарна ця постать, наскільки широкий огроми діяльності на благо двох дружніх країн, які об'єднуються непоборним і волелюбним духом. І саме у своїй доповіді я з величезною повагою згадую це ім'я – Славко Бурда!





Традиційне вшанування Тараса Шевченка

І ось учасники культурної маніфестації та гості з Європи – на вулиці Українській, біля пам'ятника генію і пророку Тарасові Шевченку. Іти, як уже зазначалося, від коледжу було недалеко. Урочисте покладання квітів і вшанування пам'яті великого Кобзаря та усіх загиблих захисників і жертв війни внаслідок розв'язаної росією кровопролитної війни засвідчило велику любов і повагу до України.

Традиційно захід під відкритим небом відкрив пан Славко Бурда. Своє полум'яне слово мовила Ярослава Хортяні (голова Товариства української культури Угорщини, голова СФУЖО, заступниця президента Світового Конгресу Українців), яка подякувала хорватам і українцям за підтримку в боротьбі проти російської військової агресії України, розповівши, яку громадську діяльність проводять організації, до яких особисто має стосунок.

У культурно-мистецькій програмі звучали твори на слова Тараса Шевченка, члени УКПТ «Кобзар» – Загреб декламували уривки з його поезій (Єлизавета Михалковська, Іва Лехуншик Паніч, Єлизавета Батініч). Під супровід бандури пані Віолетта Дутчак і пані Леся Королик Бойко виконали дві пісні «По діброві вітер вие» і «Зоре моя вечірняя». Слова подяки за активну участь у фестивалі отримали Андрій Гевка (голова Товариства «Київ-Любляна» зі Словенії) та Ліля Гембік (секретар редколегії часопису «Громада»). Валентин Маліков завершив програму піснею «Заспіваймо за Україну!»

Круглий стіл: історичні етапи спроб поневолення України

Наступною подією дня, після повернення до коледжу, стало проведення круглого столу на тему: «Московський геноцид українців упродовж останніх трьох і більше століть. Крок за кроком до перемоги, свободи та незалежності України». Доповідач – Володимир Сергійчук, професор, доктор історичних наук, завідувач кафедри історії світового українства КНУ імені Т.Шевченка. До обговорення доповіді долучилася й професорка цього ж університету Олена Александрова. Вона і Галина Саган разом з іншими українськими вченими висловили велику вдячність жителям та Уряду Хорватії за військову підтримку, гуманітарну допомогу та співпрацю на шляху до членства України в ЄС.

Після завершення круглого столу, за участь у програмі культурної маніфестації «Дні української культури – Загреб у 2024 році», президент Славко Бурда від імені УКПТ «Кобзар» вручив Володимирі Сергійчуку, Ганні Карась, Галині Саган, Анні Лимич пам'ятні листи – Подяки.

Виставка художніх робіт

Новим і несподіваним відкриттям стала виставка образотворчих робіт хорватського художника Володимира Провчія з Рієки та графічних робіт української художниці Ірини Бондаренко з Харкова. Окрім власної творчості, Володимир Провчія очолює культурномистецьке товариство

русинів і українців «Рушняк» у Приморсько-Горанській жупанії (Хорватія). Ірина Бондаренко – харківська мисткиня, композиторка, дитяча сценаристка, поетка.

Вона представила графічну колекцію мотанок. Як відомо, лялька-мотанка є одним із найдавніших символів української культури, яка вважається оберегом і є зв'язком між минулим і сучасним, молодшим і старшими поколіннями. Знайомство з картинами прикрасила чудовим співом пані Віолетта Дутчак, виконавши дві лемківські пісні «Полетів би м на край світа» і «Тиха вода».

Концерт української пісні та музики

Грандіозний концерт увечері провели організатори «Днів української культури: Загреб-2024». Простора зала Старої Загребської школи увібрала понад сто гостей і учасників святкового дійства. Щиро і душевно, високо професійно лунали українські пісні, які виконували: змішаний хор Кирило-Мефодія із Загреба; змішаний хор КТ «Київ-Любляна», солісти Олена Цигленяк і Таяна Седер, диригент Олена Саїніна; вокально-інструментальний ансамбль «Кобзар-Загреб» – солістка Олена Цигленяк; «Селянська єдність» (м. Купінець); вокальний дует «Вербена» у складі Олени Серебрицької і Тетяни Савватеевої з Любляни (Словенія); молодші дитячі колективи з Трієста, Удіне, Фріулі та Венеції (Італія); вокальний дует Валентин Маліков та Вікторія Рудик з Товариства української культури Угорщини (Будапешт); солістка-вокалістка і бандуристка Віолетта Дутчак (Івано-Франківськ), вокальна солістка Леся Королик-Бойко (Італія); оперна співачка, лауреат багатьох міжнародних конкурсів Юлія Мох (Німеччина); Орест Шургот – заступник голови УКПТ «Кобзар», професор Музичної академії в Загребі, перша скрипка у Загребської філармонії.

Тут же, під час концерту, пан Славко Бурда провів церемонію нагородження учасників культурної маніфестації у Загребі, вручивши особисті подяки. Цікаво, що, роздивляючись розвішані українські рушники понад вікнами зали, я помітила й рушник з емблемою роду Лимич, подарований пану Бурді у далекому 2008 році Андрієм Лимичем. Серце мимоволі стиснулося від спогадів, адже Хорватія стала і моєю частиною життя, що минуло, залишаючи тільки пам'ять.



День другий

Служба Божа у греко-католицькій церкві св. Кирила і Мефодія в Загребі. Літургія у цій церкві в центрі Загреба здійснюється українською мовою. Цього разу Службу Божу відслужив настоятель парафії о. Мирослав Барничко, співслужив і проповідував священник УГКЦ о. Андрій Недоступ, допомагав диякон о. Антоній Паїч. З нагоди Дня ветеранів України та Покрови Пресвятої Богородиці нині виконувалися особливі молитви. Усі присутні молилися за мир в Україні, за народ, за життя усіх захисників, за упокій душ загиблих і жертв визвольної російсько-української війни.

Літургія завершилася духовним гімном України «Боже великий єдиний». А пані Віолетта Дутчак (вокал і бандура) і пані Леся Королик-Бойко вкотре подарували усім свій неперевершений піснеспів. Дивовижні звуки скрипки пана Ореста Шургота злітали вгору під час виконання творів Йогана Себастьяна Баха.

Після напруженого прийомного концерту гості і місцеві віряни перейшли до парафіяльної зали, де присутніх привітав парох Ненад Краячич, який із рук пана Славка Бурди отримав у подарунок вишиту українську намітку – від імені та за дорученням УКПТ «Кобзар» – Загреб. Слово мали: вікарій Мирослав Барничко, пані Галина Саган з Києва, пані Ярослава Гортяні з Будапешта, пані Дарія Павлишин, завідувачка кафедри української мови та літератури філософського факультету Загребського університету. Спілкування виявилось щирим, гостинним і доброзичливим.

Огляд культурних пам'яток Загреба

Завершилися Дні української культури в Загребі екскурсією містом і прогулянкою парком Максимір, де на згадку про прийомне і цікаве спілкування зробили світлини. Якщо про світлини, то на них уже зафіксований непростий і тернистий шлях сучасної епохи: час потрясінь і винаходів, війни і миру, вагомої підтримки на культурно-просвітньому рівні. Бо той, хто прагне волі та незалежності, віддає себе духовному служінню. Хвала усім, хто обрав цей шлях, хто здатний бути поводитирем і вести за собою. (Анна Лимич Войнарович)



КУЛЬТУРНА МАНІФЕСТАЦІЯ «ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ – ЗАГРЕБ - 2024»

Українське культурно-просвітнє товариство «Кобзар» – Загреб» (голова – Славко Бурда) 5 та 6 жовтня 2024 року організувало традиційний міжнародний дводенний культурний захід «Дні української культури Загреб – 2024», котрий відбувався в Школі туризму та гостинності в залі «Стара Загребська школа». Організатор і координатор заходу – член Української всесвітньої координаційної ради (УВКР), голова Українського культурно-просвітнього товариства «Кобзар»– Загреб» Славко Бурда, фінансову підтримку надала Рада національних меншин Республіки Хорватія (фінансування з державного бюджету Республіки Хорватія).

Серед запрошених гостей – представники влади і громадських організацій, науковці і митці, мистецькі колективи з України, Хорватії, Словенії, Італії, Угорщини і Німеччини: Колишній Повноважний Посол Республіки Хорватія в Україні Джура Відьмарович (Хорватія); делегація з Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника у складі – доктора мистецтвознавства, професора кафедри методики музичного виховання та диригування Ганни Карась, доктора мистецтвознавства, професора, завідувачки кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва Віолетти Дутчак, старшого викладача кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва Богдана Парумби; делегація з Києва – професор, доктор історичних наук, завідувач кафедри історії світового українства Київського національного університету імені Тараса Шевченка Володимир Сергійчук, доктор історичних наук, професор Київського університету імені Бориса Грінченка Галина

Саган, доктор філософських наук, професор, декан факультету суспільно-гуманітарних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка Олена Александрова; поетеса, прозаїк, публіцист з Рівного – Анна Лимич (Войнарович); Товариство української культури в Угорщині (голова – Ярослава Хортяні); культурне товариство «Любляна-Київ» зі Словенії (голова – Андрій Гевка); культурна асоціація «Україна-Фріулі» з Італії (голова – Вікторія Скиба, Андрій Коваль); культурномистецьке товариство русинів і українців «РУШНЯК» Приморсько-Горанська жупанія, Хорватія, голова – Володимир Провчія); заступник голови Українського культурно-просвітнього товариства «Кобзар», професор Музичної академії в Загребі, перша скрипка Загребської філармонії Орест Шургот; заслужена діячка естрадного мистецтва України, Почесна Амбасадорка Івано-Франківська, голова Міжнародної організації «Поступ жінок-мироносиць у діаспорі» Леся Королик-Бойко (Італія); оперна співачка, лауреат міжнародних конкурсів Юлія Мох (Німеччина); голова Кирило-Методіївського хору (м. Загреб) Дубравка Хранілович; український греко-католицький священник церкви святих Кирила і Мефодія у Загребі – Мирослав Барничко.

Маніфестація розпочалася виконанням Державного Гімну України «Ще не вмерла Україна» та хвилиною мовчання – вшануванням пам'яті про всіх загиблих Героїв України та тих, які віддали своє життя виборюючи волю і свободу України.

Презентацію сьомої книги «Українці Хорватії: матеріали та документи» розпочав автор і редактор усіх семи книжок Славко Бурда. Він охарактеризував видання та подякував всім авторам, частина з котрих спеціально приїхала з України, а деякі виступили на платформі Zoom.

Презентацію книги модерували доктор мистецтвознавства, професор Ганна Карась та доктор історичних наук Галина Саган, які також презентували свої праці, опубліковані у книзі. Доповідь Г. Карась «Хорватські акценти у життєтворчості Бориса Кудрика і Гавриїла Костельника» була доповнена прем'єрним виконанням солоспіву Бориса Кудрика на слова о. Гавриїла Костельника



■ ЧЛЕНИ ТА ДРУЗІ ТОВАРИСТВА «КОБЗАР» У ЗАГРЕБІ



«Бачко моя, Бачко» Лесею Королик у супроводі доктора мистецтвознавства, професора Віолетта Дутчак. Це була світова прем'єра твору, котрий досі ніколи не виконувався!

Свої дослідження презентували автори видання – доктор мистецтвознавства, професор Віолетта Дутчак, доктор історичних наук професор Володимир Сергійчук, кандидат історичних наук Микола Нагірний, старший викладач Богдан Парумба, аспірантка Марія Мартинюк, поетеса, журналіст і публіцист Анна Ліміч (Войнорович).

Після презентації сьомої книги «Українці Хорватії» відбулося покладання квітів до пам'ятника

Тарасу Шевченку на вулиці Українській у Загребі. З вітальним словом виступили голова Українського культурно-просвітнього товариства «Кобзар» – Загреб» Славко Бурда, президент СФУЖО, заступник президента СКУ, голова Товариства української культури Угорщини Ярослава Хортяні, голова Товариства «Київ-Любляна» Андрій Гевка зі Словенії. Хвилиною мовчання вшанували загиблих захисників та всіх жертв війни в Україні внаслідок російської агресії.

Культурно-мистецька програма була збагачена виконанням творів «По діброві вітер вие», «Зоре моя вечірняя» на слова Тараса Шевченка (професор Віолетта Дутчак – бандура, спів та Леся Королик-Бойко (спів), декламуванням віршів Єлизаветою Михалковською та уривку з його балади «Лілея» (Іва Лехуншик Батініч), виконанням пісні «Заспіваймо за Україну!» (Валентин Маліков), українських пісень у виконанні членів товариств з Угорщини і Словенії.

Круглий стіл на тему «Багатівковий московський геноцид проти українців. Багатівкове прагнення українців до свободи та незалежності, крок за кроком до перемоги, справедливого миру та визволення країни в цій оборонній війні проти російського агресора», основою котрого була лекція доктора історичних наук, професора,

завідувача кафедри історії світового українства Київського національного університету імені Тараса Шевченка Володимира Сергійчука, викликав жваве обговорення. Вражає мобільність академіка, його самопожертваради донесення правди про це страшне лихо.

Відкриття виставки образотворчих робіт художника Володимира Провчія з Рієки та графіки художниці Ірини Бондаренко з Харкова доповнювалося високомистецьким виконанням професоркою Віолеттою Дутчак лемківських народних пісень «Полетів би м на край світа» та «Тиха вода».

Ввечері відбувся концерт пісні та музики за участю мішаного хору української греко-католицької церкви Кирила і Методія із Загреба, мішаного хору Культурного Товариства «Любляна –Київ» з Любляни (Словенія), солістів Олени Цигленяк і Таяни Седер, вокально-інструментального ансамблю «Кобзар» із Загреба, вокального дуету «Вербена» з Любляни, дитячих колективів з Трієста, Удіне, Фріулі та Венеції, вокального дуету та солістів Валентина Міколяна та Вікторії Рудик з Товариства української культури Угорщини, солістки-вокалістки і бандуристки Віолетта Дутчак з Івано-Франківська, співачки Лесі Королик-Бойко з Італії, оперної співачка Юлії Мох з Мюнхена (Німеччина). Прозвучали твори світової і української класики, сучасних українських композиторів, обробки українських народних пісень, хорватських фольклор.

У неділю 7 жовтня в українській греко-католицькій церкві святих Кирила і Мефодія на Верхньому місті служилася святкова Божественна Літургія. З нагоди Дня ветеранів України, який відзначається 1 жовтня на Покрову Пресвятої Богородиці, у літії були піднесені особливі молитви за українських ветеранів та всіх постраждалих від війни в Україні. Літургію відслужив настоятель парафії отець Мирослав Барничко, співслужив і проповідував священник УГКЦ з Казахстану отець Андрій Недоступ. Дяконом служив отець Антоній Паїч. Молилися за справедливий мир в Україні, за захисників та за всіх жертв визвольної

російсько-української війни в Україні. На Богослужінні був присутній перший секретар Посольства України в Хорватії Віталій Максимів з дружиною. Ця церква має величезне значення для загребських українців, зважаючи на те, що в ній відправляють Літургію українською мовою щонеділі, віряни мають постійного українського священика, який спеціально з України перебуває на місії в Загребі у зв'язку із великою чисельністю віруючих української національності в столиці Хорватії. Це стосується як корінних українців, так і новоприбулих через війну в Україні.

Після Служби Божої у концерті духовної музики прозвучали перлини нашої музичної спадщини.

Солістка Леся Королик виконала «Молитва за Україну» («Боже, вислухай благання»), співачкабандуристка, доктор мистецтвознавства, професор Віолетта Дутчак – «Кант про правду неправду» з репертуару Остапа Вересая (запис М. Лисенка). Разом в дуеті вони виконали «Час молитися пора» (про сучасну російсько-українську війну), «Через поле України» (сл. і муз. В. Шиптура), «О всепїтая царице» (обр. М. Дацка). Відомий скрипаль, концертмейстер Загребської філармонії та професор скрипки Музичної академії в Загребі Орест Шургот виконав твори Йогана Себастьяна Баха. Наш земляк щиро вболіває за Україну, виховує своїх синів українськими патріотами і як заступник голови товариства допомагає Славку Бурді зберігати українську ідентичність і культуру в Хорватії.

Зібрання продовжилось у семінарійній залі. Усіх вірян та гостей привітали парох Ненад Краячич та вікарій Мирослав Барничко, а від гостей виступили перший секретар Посольства України в Хорватії Віталій Максимів, від Світового та Європейського Конгресу Українців президент СФУЗО Ярослава Хортяні, доктор історичних наук, професор Галина Саган з Києва, президент СФУЖО та заступник президента СКУ Ярослава Хортяні з Угорщини, завідувачка кафедри української мови та літератури філософського факультету Загребського університету Дарія Павлишин. Славко Бурда від імені та за дорученням УКПТ «Кобзар» – Загреб» подякував пароху церкви і на знак вдячності і дозволу на проведення концерту в церкві подарував вишитий рушник, сьому книгу «Українці Хорватії: Матеріали і документи» та подяку.



Завершилась маніфестація екскурсією Загребом і поїздкою в парк Максимір. Ці два дні святкувань у Загребі були насичені науковою, культурною і мистецькою програмою, яка демонструє високу духовність українців, готовність зберігати свою ідентичність незалежно від країни проживання. Зустрічі, спілкування, нові знайомства, подяки за участь у маніфестації залишили море вражень, позитивних емоцій і цікавої та пізнавальної інформації кожному, хто був запрошений до Загребу. Велика вдячність всім організаторам маніфестації, а найбільше – голові Українського культурно-просвітнього товариства «Кобзар» – Загреб» Славку Бурді за гостинність і прагнення єднати українців у цей нелегкий для нашого народу час! (Ганна Карась, Леся Королик)

У ЗАГРЕБІ ДІАСПОРА ПРОВЕЛА «ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»

У столиці Хорватії відбувся традиційний міжнародний дводенний культурний захід «Дні української культури Загреб 2024», організований місцевим Культурно-просвітницьким товариством «Кобзар».

Як передає Укрінформ, про це у Фейсбучі повідомив голова українського товариства Славко Бурда.

За його словами, у перший день у Школі туризму та гостинності в залі «Стара Загребська школа» відбулася презентація сьомої книжки «Українці Хорватії: матеріали та документи». Про видання розповіли автори, які спеціально приїхали з України, а деякі також виступили через платформу Zoom. Також виступив сам Славко Бурда – автор і редактор усіх семи книжок.

«Презентацію книги модерували доктор мистецтвознавства, професор Ганна Карась та доктор історичних наук Галина Саган, які також презентували свої праці, опубліковані у книзі, а потім у продовження двогодинної презентації книги презентували свої твори доктор мистецтвознавства, професор Віолетта Дутчак, старший викладач Богдан Парумба та доктор історичних наук професор Володимир Сергійчук, поетеса, журналіст і публіцист Анна Ліміч Войнорович і кандидат історичних наук Микола Нагірний та Марія Мартинюк, аспірантка кафедри української музики та народно-інструментального мистецтва.», – написав голова товариства «Кобзар».

Він зауважив, що на культурний захід завітали гості та члени українських організацій та установ з Хорватії, України, Словенії, Італії, Німеччини та Угорщини. Це другий великий захід нової української регіональної організації Альпи-Адрія.

Також, за словами Славка Бурди, після презентації книги відбулося покладання квітів до пам'ятника Тарасу Шевченку на вулиці Українській у Загребі. Прозвучали відповідні промови, хвилиною мовчання вшанували загиблих захисників і всіх жертв оборонної війни в Україні внаслідок російської агресії. Також відбулася коротка

культурно-мистецька програма з виконанням пісень на слова Тараса Шевченка та декламуванням уривків з його поезій.

У другій половині дня відбулася лекція доктора професора Володимира Сергійчука на тему: «Московський геноцид українців упродовж останніх трьох і більше століть. Крок за кроком до перемоги, свободи та незалежності України».

Потім було проведено виставку образотворчих робіт художника Володимира Провчія з Рієки та графіки художниці Ірини Бондаренко з Харкова.

За повідомленням, увечері відбувся концерт пісні та музики, у якому взяли участь змішаний хор Кирило-Метода із Загреба, змішаний хор Культурного товариства «Київ-Любляна» з Любляни, солісти Олена Цигленяк і Таяна Седер, а також вокально-інструментальний ансамбль «Кобзар» із Загреба, Олена Серебрицька, Тетяна Савватєєва – вокальний дует «Вербена» з Любляни, молодші дитячі колективи з Трієста, Удіне, Фріулі та Венеції, вокальний дует та соліст Валентин Маліков і солістка Вікторія Рудик з Товариства української культури Угорщини, солістка-вокалістка та бандуристка професор Віолетта Дутчак з Івано-Франківська, вокальна солістка Лися Королик Бойко з Італії, оперна солістка та співачка Юлія Мох з Мюнхена, Німеччина.



Наступного дня у церкві святих Кирила і Мефодія на Верхньому місті відбулася літургія і молитва за Україну та справедливий мир, а також молитва за загиблих захисників і всіх жертв розпочатої Росією війни в Україні. Після служби Божої був проведений півгодинний концерт духовної музики у виконанні солістки Лисі Королик Бойко та вокалістки, співачки, доктора, професора Віолетти Дутчак.

На завершення Орест Шургот, скрипаль, концертмейстер Загребської філармонії та професор скрипки Музичної академії в Загребі, виконав твори Йогана Себастьяна Баха.

Зібрання продовжилось у семінарійній залі, усіх присутніх привітали парох Ненад Краячич і вікарій Мирослав Барничко, а серед гостей виступили доктор, професор Галина Саган з Києва, президент Світової федерації українських жіночих організацій (СФУЖО) та заступник президента Світового конгресу українців (СКУ) Ярослава Хортяні, завідувач кафедри української мови та літератури філософського факультету Загребського університету Дарія Павлишин, а також Славко Бурда від імені та за дорученням УКПТ «Кобзар» з Загреба. (Укрінформ)

У ДУБРОВНИКУ ВІДБУЛАСЯ ТРЕТЯ ЗУСТРІЧ НА САМІТІ «УКРАЇНА – ПІВДЕННО-СХІДНА ЄВРОПА»

9 жовтня 2024 року в Дубровнику відбулося III засідання саміту Україна – Південно-Східна Європа. З цієї нагоди президент України Володимир Зеленський прибув до нашої країни з першим офіційним візитом, а саміт відвідали лідери та численні офіційні особи країн Південно-Східної Європи.

Учасники саміту ухвалили спільну «Дубровницьку декларацію», текст якої було узгоджено. Він надав подальшу підтримку Україні, яка понад два з половиною роки зазнає російської агресії.

Прем'єр-міністр Андрей Пленкович і президент України Володимир Зеленський також підписали двосторонню угоду про співпрацю між Хорватією та Україною, яка включає елементи гуманітарної допомоги, розмінування та переслідування військових злочинців.

Саміт у Дубровнику є третьою зустріччю на вищому рівні в такому форматі. Перший відбувся в серпні 2022 року в Афінах, а другий у лютому 2024 року в Тирані.

Серед інших учасниками саміту є президент Сербії Александар Вучич, прем'єр-міністр Греції Кіріакос Мікотакіс, прем'єр-міністр Болгарії Дімітар Главчев, прем'єр-міністр Албанії Еді Рама, голова Ради міністрів БіГ Боряна Крішто, прем'єр-міністр Північної Македонії Хрїстіян Міцкоскі, а також міністри закордонних справ Молдови, Туреччини та Румунії Міхай Попсой, Хакан Фідан і Лумініта Одобеску.

Без вільної та мирної України немає вільної та мирної Європи, – такий підсумок декларації саміту Україна – Південно-Східна Європа у Дубровнику. У декларації засуджується вторгнення Росії до південного сусіда та висловлюється підтримка України, її територіальної цілісності, євроінтеграції та членства в НАТО.

«Минуло майже 1000 днів з початку російського військового вторгнення в Україну. Ми рішуче засуджуємо цю неспровоковану, невиправдану та незаконну загарбницьку війну Росії проти України... злочин проти українського народу, явне порушення міжнародного права... і велику загрозу миру та безпеці південного сходу Європи, всього європейського континенту та світу», – йдеться на початку декларації саміту.

Підтримка учасниками саміту незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України в міжнародно визнаних кордонах залишається «абсолютною», йдеться в тексті декларації.

«Шлях до всеосяжного, справедливого і міцного миру для України може ґрунтуватися виключно на міжнародному праві... Ми знову підтверджуємо нашу підтримку мирної

формули президента України Володимира Зеленського як ключової основи для відновлення такого миру», – говорили і виступали учасники саміту.

У декларації також міститься заклик до міжнародної спільноти посилити підтримку України та «всі країни не надавати матеріальну чи іншу допомогу загарбницькій війні Росії».

Учасники засудили та кваліфікували вибори, які Москва провела в окупованих українських регіонах у березні та вересні, як «недійсні» як «спроби Росії насильницьким шляхом та незаконно анексувати територію України».

У тексті декларації вітається відкриття переговорів про вступ між Європейським Союзом та Україною, а також той факт, що НАТО на саміті у Вашингтоні «підтвердила своє зобов'язання підтримувати Україну на її незворотньому шляху до повної євроатлантичної інтеграції, включаючи членство в НАТО».



«Ми підтверджуємо нашу тверду відданість притягненню до відповідальності осіб, відповідальних за злочини агресії, злочини проти людяності та військові злочини, скоєні під час загарбницької війни Росії», — йдеться в декларації.

Дубровницький саміт також наголосив на вирішальній важливості енергетичної безпеки України, «електростанції та енергомережа якої зазнають величезної шкоди через систематичні та навмисні атаки Росії».

«Ми також наголошуємо, що будь-яке використання ядерної енергії та ядерних установок має бути безпечним, захищеним та екологічно прийнятним. У цьому контексті ми наголошуємо, що Запорізька АЕС має повернутися під повний суверенний контроль України та працювати безпечно», - йдеться у декларації.

Учасники висловили готовність брати участь у поточній та післявоєнній відбудові України «для забезпечення її процвітаючого майбутнього».

САМІТ « УКРАЇНА – ПІВДЕННО-СХІДНА ЄВРОПА »

ДУБРОВНИЦЬКА ДЕКЛАРАЦІЯ

Ми, Прем'єр-міністр Андрей Пленкович і Президент Володимир Зеленський як приймаючі сторони, а також Президент Вйоса Османі, Президент Яков Мілатович, Президент Александр Вучич, Президент Наташа Пірц Мусар, Прем'єр-міністр Еді Рама, Голова Ради міністрів Боряна Крішто, Прем'єр-міністр Дімітар Главчев, Прем'єр-міністр Кіріакос Міцотакіс, Прем'єр-міністр Христіан Міцкоський, заступник Прем'єр-міністра і міністр закордонних справ та європейської інтеграції Міхай Попшой, міністр закордонних справ Лумініца-Теодора Одобеску, міністр закордонних справ Хакан Фідан, а також віцепрезидент Європейської комісії Дубравка Шуйка, зібралися 9 жовтня 2024 року в Дубровнику, Хорватія, втретє у форматі саміту «Україна – Південно-Східна Європа».

Наша робота сьогодні ґрунтується на обговореннях та висновках першого та другого самітів «Україна – Південно-Східна Європа», які відбулися в Афінах, Греція, 21 серпня 2023 року, та Тирані, Албанія, 28 лютого 2024 року відповідно.

Сьогодні як учасники Дубровницького саміту ми ухвалюємо таку декларацію:

1. Майже 1000 днів минуло від початку повномасштабного військового вторгнення Росії в Україну. Ми найрішучіше засуджуємо цю неспровоковану, невинуватену та незаконну російську агресивну війну проти України. Агресивна війна Росії є злочином проти українського народу, грубим порушенням міжнародного права, включно зі Статутом ООН, а також великою загрозою миру, безпеці та стабільності Південно-Східної Європи, усього Європейського континенту та світу загалом.

2. Наша підтримка незалежності, суверенітету й територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів залишається абсолютною. Ми підтверджуємо нашу непохитну готовність продовжувати надавати Україні та її народу всебічну підтримку стільки, скільки буде потрібно.

3. Ми висловлюємо повагу та співчуття українському народу, який із 2014 року мужньо, з витривалістю та героїзмом чинить опір російській збройній агресії.

4. Спираючись на Спільну декларацію першого парламентського саміту міжнародної Кримської платформи, ухвалену в Загребі 25 жовтня 2022 року, та результати четвертого саміту міжнародної Кримської платформи, який відбувся в Києві 11 вересня 2024 року, ми наголошуємо на нашій непохитній відданості відновленню суверенітету й територіальної цілісності України, включно з Кримом,

шляхом подальшого надання Україні всебічної допомоги для протидії російській агресії.

5. Ми повністю підтримуємо результати Саміту щодо миру в Україні, що відбувся у Швейцарії у червні 2024 року. Шлях до всеосяжного, справедливого й тривалого миру для України може ґрунтуватися лише на міжнародному праві, включно зі Статутом ООН. У зв'язку з цим ми підтверджуємо нашу підтримку Української формули миру Президента України Володимира Зеленського як необхідної основи для відновлення такого миру. Ми висловлюємо підтримку зусиль України в цьому напрямі та підкреслюємо нашу готовність активно брати участь у реалізації пунктів Формули миру.

6. Ми закликаємо всю міжнародну спільноту, яка докладає зусиль щодо відновлення міжнародного миру та безпеки на глобальному рівні, посилювати підтримку України у її боротьбі, що триває, за свободу, незалежність і територіальну цілісність. Водночас ми закликаємо всі країни не надавати матеріальну або іншу підтримку російській агресивній війні. Ми наголосили на важливості узгодженості з рішеннями та заходами Спільної зовнішньої та безпекової політики Європейського Союзу.

7. Ми підкреслюємо, що будь-яка форма агресії проти суверенної держави є неприйнятною. Всі країни повинні утримуватися від загрози або використання сили проти територіальної цілісності, суверенітету або політичної незалежності будь-якої держави. У цьому контексті ми наголошуємо, що виведення російських військ та військової техніки з усієї території України, припинення бойових дій і відновлення повного контролю України над її державними кордонами є умовами для відновлення миру, що не підлягають обговоренню.

8. Ми найрішучіше засуджуємо будь-які спроби Росії примусово та незаконно анексувати частини території України. Такі спроби є грубим порушенням міжнародного права, включно зі Статутом ООН, а також суверенітету й територіальної цілісності України. Автономна Республіка Крим, місто Севастополь, Донецька, Херсонська, Луганська та Запорізька області є невід'ємними частинами України. У цьому контексті ми вважаємо так звані вибори, проведені Росією в березні та вересні 2024 року на території України, нікчемними.

9. Ми підтверджуємо нашу рішучу готовність активізувати спільні зусилля для забезпечення подальшого просування та взаємної підтримки партнерів у Південно-Східній Європі, Україні, Республіці Молдова та Грузії на їхньому шляху до членства в ЄС на основі відповідності досягнутим критеріям. Приєднання цих нових членів до Європейського Союзу є найкращою гарантією регіональної стабільності, безпеки та процвітання. Ми вітаємо відкриття переговорів про вступ до ЄС з Україною, а також із Боснією і Герцеговиною та Республікою Молдова.

10. Ми вітаємо той факт, що на Вашингтонському саміті НАТО Союзники знову підтвердили їхнє зобов'язання продовжувати підтримувати Україну на її незворотному шляху повної євроатлантичної інтеграції, включно з членством у НАТО.

11. Ми ще раз підкреслюємо нашу тверду рішучість притягти до відповідальності тих осіб, які відповідальні за злочин агресії, злочини проти людяності та воєнні злочини,

скоєні під час агресивної війни Росії проти України.

12. Ми відзначаємо ратифікацію Україною Римського статуту Міжнародного кримінального суду як важливий крок до притягнення до відповідальності за найсерйозніші злочини, що викликають стурбованість міжнародної спільноти, та підкреслюємо важливість забезпечення здатності суду повноцінно здійснювати свою юрисдикцію.

13. Ми погоджуємося продовжувати співпрацю та зосереджувати зусилля на звільненні всіх військовополонених, незаконно затриманих осіб та поверненні всіх незаконно депортованих і примусово переміщених українців, особливо дітей.

14. Ми погоджуємося, що теми продовольчої безпеки та розмінування перетинаються та взаємно посилюють одна одну. Відповідно до висновків Міжнародної конференції донорів з гуманітарного розмінування в Україні, яка відбулася в Загребі 11–12 жовтня 2023 року, ми обговорили розмінування в контексті відновлення України як вирішальний перший крок до безпечного повернення людей і поновлення економічної та сільськогосподарської діяльності. Продовольча безпека не повинна використовуватися як зброя. Українська сільськогосподарська продукція має безпечно та вільно постачатися в зацікавлені країни. У цьому контексті вільна, повноцінна та безпечна комерційна навігація відповідно до міжнародного права, а також доступ до морських портів у Чорному та Азовському морях є критично важливими. Атаки на торговельні судна в портах і вздовж усього маршруту слідування, а також на цивільні порти та інфраструктуру цивільних портів є неприпустимими.

15. Ми підкреслюємо критичну важливість енергетичної безпеки України, особливо з огляду на наближення зими. Українські електростанції та енергетична інфраструктура і далі зазнають масових пошкоджень унаслідок систематичних і навмисних атак Росії. Сьогодні ми розглянули можливості активізувати наші зусилля, включно з подальшим активним залученням приватного сектору, для забезпечення України обладнанням і фінансуванням, необхідними для пом'якшення наслідків. Ми також підкреслюємо необхідність більшої координації та планування на регіональному рівні, а також створення ефективних електричних інтерконекторів для зменшення негативних наслідків пошкоджень, викликаних атаками Росії.

16. Ми також наголошуємо, що будь-яке використання ядерної енергії та ядерних установок має бути безпечним, захищеним, гарантованим та екологічно чистим. У цьому контексті ми підкреслюємо, що Запорізька атомна електростанція повинна повернутися під повний суверенний контроль України та працювати безпечно й надійно відповідно до семи основоположних принципів та п'яти конкретних принципів МАГАТЕ, а також під її наглядом.

17. Ми висловлюємо нашу готовність продовжувати брати участь у поточних та повоєнних відновленні й відбудові України для того, щоб дати змогу українському народові відновити свою країну, залучаючи всіх відповідних партнерів, включно з приватними компаніями та міжнародними фінансовими інституціями, з метою забезпечення фінансової підтримки, інвестицій та експертизи, необхідних для забезпечення процвітаючого

майбутнього України.

18. Не може бути вільної, мирної та процвітаючої Європи без вільної, мирної та процвітаючої України. Відданість учасників саміту «Україна – Південно-Східна Європа» в Дубровнику цій меті залишається непорушною.

РІЧНІ ЗБОРИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ

У Брюсселі пройшли річні збори Європейського Конгресу Українців (ЕКУ), присвячені 75-річчю організації. У заході, що відбувся 19-20 жовтня, взяли участь пів сотні делегатів та гості з 20 країн, повідомили в ЕКУ.

Павло Ґрод привітав ЕКУ з відкриттям зборів, подякував організації та керівництву за щоденну працю задля перемоги України.

“З огляду на політичні виклики у Сполучених Штатах, Європа повинна бути навіть більш рішучою у своїй відданості надання Україні необхідної військової, економічної та політичної підтримки для перемоги над Росією”, – сказав Ґрод.

Президент СКУ також відзначив довголітню невтомну діяльність ЕКУ, який є частиною історії всієї української діаспори та побажав плідних дискусій і вагомих рішень.

Керівництво ЕКУ відзвітувало про діяльність організації за останній рік. Учасники зборів також внесли зміни та доповнення до статуту та оновили склад Управи ЕКУ – членом керівного органу став Ростислав Сукенник, голова Об'єднання Українських Організацій у Німеччині.

Також обрали новий склад контрольної комісії ЕКУ, до якої увійшли Галина Маслюк, одна з очільниць Української громади Греції, Павло Садоха, Віцепрезидент СКУ в Південній Європі та Голова Спільки українців Португалії, а також Славко Бурда, Президент Українського культурно-просвітнього товариства “Кобзар” з Хорватії.

У повноправні члени ЕКУ прийняли 4 громадські організації української діаспори зі Словенії, Молдови, Північної Македонії та Фінляндії.

Зі словами привітання до учасників також звернулися глава Української греко-католицької церкви Блаженніший Святослав, колишній голова ЕКУ Левко Довгович, Уповноважений Верховної ради України з прав людини Дмитро Лубінець, колишній президент СКУ Євген Чолій та директорка Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Ірина Ключковська.

Річні Збори «Європейського Конгресу Українців» (ЕКУ) 19 - 20 жовтня 2024 р.

ПРОТОКОЛ

Річних Зборів «Європейського Конгресу Українців» (ЕКУ – 75) Брюссель, 19-20 жовтня 2024 р.

Субота 19/09/24 (10:00 - 12:00)

І. Річні членські збори (РЗ) Гімн України / Хвилина мовчання

Програму відкрили голова «Європейського Конгресу Українців» (ЕКУ) Б.Райчинець та голова «Товариства українців Бельгії» (ТУБ) І.Хохляк. РЗ взяли до відома кількість присутніх членів ЕКУ (далі список учасників): повноправних – 14; неповноправних - 4 (із 21 повноправних і 8 неповноправних членів).РЗ ухвалили функцію



ЩОРІЧНІ ЗБОРИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ У БРЮССЕЛІ

верифікаційної особи РЗ, п. З.Коваля (Бельгія), підсумки: РЗ мають кворум. РЗ ухвалили пропоновану Програму та порядок денний РЗ. ГОЛОСУВАННЯ: за - 14, проти - 0, утримався - 0

ЕКУ отримав офіційні вітання від: Міністра закордонних справ України (МЗС) А.Сибіги, Блаженнішого Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) С.Шевчука, Омбудсмена України Д.Любинця, Президента «Світового Конгресу Українців» (СКУ) П.Грода, Президента організації «Україне 2050» Є.Чоля, колишнього Президента ЕКУ Л.Договича, директорки «Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою» (МІОК) І.Ключковської, голови «Української Всесвітньої координаційної ради» (УВКР) С.Рудика.

II. Звіт Управи та Секретаріату ЕКУ за 2023-2024 р. (документи в додатку):

- Б.Райчинець (Чехія) – стратегічна і гуманітарна діяльність ЕКУ - М.Гочак (Сербія) - робота з громадами, членство, гарячі точки, ком'юніті група - З.Коваль (Бельгія) - дипломатична діяльність ЕКУ - Г.Маслюк (Греція) - фінансовий звіт організації - В.Бандурчин (Словаччина) - звіт Секретаріату ЕКУ. ГОЛОСУВАННЯ: РЗ ЕКУ ухвалюють звіти Управи та Секретаріату ЕКУ: за - 14, проти – 0, утримався – 0

III. Пропоновані зміни в статуті ЕКУ:

а) Організація надалі використовуватиме український варіант назви «Європейський Конгрес Українців» б) Колишні голови ЕКУ стають почесними членами Управи (матимуть право участі на нарадах Управи, без права голосу) в) Створення контрольної комісії (3 особи), ухвалена пропозиція: Галина Маслюк (Греція -голова), Павло Садох (Португалія - член), Славко Бурда (Хорватія - член), актуальний список членів комісії не прописується в Статуті організації.

ГОЛОСУВАННЯ: РЗ ухвалюють вище наведену контрольну комісію та пропоновані зміни у Статуті ЕКУ та уповноважують Управу ЕКУ забезпечити впровадження відповідних змін до Статуту ЕКУ: за - 14, проти – 0, утримався - 0

IV. Зміна в Управі ЕКУ

Я.Хортяні (Угорщина) поступається своїм мандатом із причин зайнятості на позиції голови СФУЖО та члена екзекутиви «Світового Конгресу Українців»; Р.Сукенник (Німеччина) приймає пропозицію Управи та РЗ стати членом Управи ЕКУ.

ГОЛОСУВАННЯ: РЗ ухвалюють вище пропоновані зміни в Управі ЕКУ: за - 14, проти – 0, утримався 0

V. Прийняття повноправних членів ЕКУ

Згідно Статуту ЕКУ приймаються наступні організації як повноправні члени ЕКУ (усі нижче наведені організації є асоційованими членами ЕКУ): - Культурне товариство Любляна - Київ (Словенія) - Національний Конгрес Українців Молдови (Молдова) - Товариство українців у Фінляндії (Фінляндія) - Українська Діаспора імені Лесі Українки в Північній Македонії (Північна Македонія) ГОЛОСУВАННЯ: РЗ ухвалюють прийняття вище наведених організацій як повноправних членів ЕКУ: за - 14, проти – 0, утримався 0



VI. SWOT аналіз, стратегічна сесія, Історія і майбутній розвиток ЕКУ

Виступаючі: І.Хохоляк (Бельгія) / Б.Райчинець (Чехія) / О.Лазука (Україна-ЄС) / дискусія РЗ

Було представлено актуальну ситуацію і додану вартість ЕКУ. Відповідні документи ЕКУ (від 1949 р.) підтверджують актуальність і повторність питань, що торкаються роботи і проблемних тем в організації і закордонного українства, зокрема певної форми «протекціоналізму» роботи організацій. ЕКУ впродовж свого існування розумів і розуміє основні принципи та важливість утримання згуртованості закордонного патріотичного українства, використовуючи здібності та інформації членської бази та партнерів для утримання спільної комунікації. ЕКУ наголошує на роботі «знизу», яка базується на реальних потребах українства / організацій. ЕКУ розуміє правильність лобювання інтересів в користь України, співробітництва організацій в рамках платформи ЕКУ та підтримку української освіти та культури за кордоном. Теми захисту інтересів діяльності чітко зрозумілі передусім в час розв'язаної ворогом війни на території України, що призводить до людських, соціально-економічних та інших болючих втрат.

З огляду на те, що координація сотень або тисячів українських осередків в Європі (як її було характеризовано в попередній роботі ЕКУ 1949-1994 і далі..., див. також розділ VI. протоколу) не може бути в даний час засобом комунікації і розвитку нових організацій головною метою роботи методом «зверху-вниз», є суттєвість дій і метою платформи використання імпульсів і знань членів і партнерів ЕКУ методом «знизу-вверх».

Олександр Лазука – радник міжфракційного об'єднання депутатів Європарламенту «Євроатлантична Україна» представив свою роботу і можливості співпраці з базою ЕКУ. Пріоритетами залишаються захист України, вступ України в ЄС та НАТО, можлива стратегічна та фінансова підтримка конкретних проектів, освіта і збереження ідентичності українських дітей за кордоном.



ПІДСУМКИ: ЕКУ у співпраці з «Товариством українців в Бельгії» розширить діяльність офісу в Брюсселі, забезпечить дайджест стратегічної для громад ЄС інформації (яка зараз мало висвітлена чи складно доступна), поглибить зв'язки з міжфракційним об'єднанням Європарламенту «Євроатлантична Україна» для розробки конкретних проектів співпраці.

VII. ЕКУ та освіта за кордоном

Виступаючі: Л.Любчик (Франція - СКВОР) / П.Садоха (Португалія) / дискусія РЗ

Одним із пріоритетів роботи освітніх закладів Європи - це розвиток роботи суботніх та регулярних українських шкіл в ЄС. Головними темами залишаються: мотивація батьків і дітей щодо суботніх та українських шкіл, сертифікація української мови за кордоном, підручники української мови для іноземців, відкриття чи утримання україністик у ВУЗах ЄС.

ПІДСУМКИ: Організувати низку зустрічей з представниками Комітету Європарламенту з питань освіти щодо адвокації інтересів українського шкільництва (співпраця із О.Лазукою), підтримувати зв'язок із МОН України, розуміти і підтримувати фінансування освітніх потреб та запитів на користь української освіти та масштабування україномовного освітнього простору, всебічно підтримувати українознавчі школи в Європі.

Гасло: «Успіх у війні вирішують дві справи: новітня зброя та вчитель» (Отто фон Бісмарк).

VIII. ЕКУ та Україна, продовження стратегічної сесії

Виступаючі: С.Федина – Європейська солідарність, актуальні питання в Україні, С.Барна – командир зводу «Едельвейс» ЗСУ, Б.Райчинець – голова ЕКУ / дискусія РЗ

Проблеми громад у відношенні «до України» або «в Україні» характеризуються і обговорюються зі сторони ЕКУ з Україною та з ЄС в робочих рамках (вибрані теми:

мобілізація, відшкодування, особи зниклі безвісті, права громадян, закордонні паспорти, еміграція та вплив людського потенціалу, подвійне громадянство, ввезення гум та тех-допомоги в Україну та ін.). Навіть критичні дискусії не мають актуально послабити боротьбу держави Україна з ворогом (зовнішній погляд). У відношенні до закордонних партнерів пріоритети полягають у постійній підтримці процесів, що мають дати політичну, збройну та економічну підтримку Україні.

ЕКУ усвідомлює потенціал членської бази та партнерів, що приносить стратегічний та фінансовий вклад в допомозі Україні. ЕКУ стає аналітиком у процесах, які доносять до розуміння відповідні проблеми «знизу», також в Україні. Відповідно обговорює такі теми і пропонує процесні зміни під час комунікації з відповідними структурами України (напр. Постанова № 953-2023-п, про «Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану», питання підтримки освітніх закладів, захист громадян України в Європі та ін.).

ЕКУ ставиться відповідно до адвокації і зв'язків з працівниками Європарламенту, до адвокації вступу України в ЄС та в НАТО, підсилює і використовує персональні досвіди, які подає в країні ЄС (жінки в ЗСУ, реконструкція України та повернення в Україну громадян та ін.). ЕКУ нагадує про проблеми порушення санкцій проти РФ.

ЕКУ очікує позицію України щодо ідеї Міністерства єдності/міграції/повернення в Україну. ЕКУ усвідомлює проблему зникання людського потенціалу України (також через економічно мотивовані еміграційні процеси до 2014 р. або 2022 р.). ЕКУ усвідомлює складну тематику військових та цивільних полонених.

ПІДСУМКИ:

ЕКУ готовий продовжити співпрацю з відповідними правозахисними організаціями, конкретно має намір розвинути співпрацю із «Ukrainian World Human Rights Association», що діє в Канаді (виступ О.Басмат під час РЗ). ЕКУ далі розвиватиме проект «Дрони за Україну» та підтримуватиме інші стратегічні проекти конкретної допомоги Україні.



IX. Внутрішні процеси ЕКУ, продовження стратегічної сесії

Виступаючі: Ф.Куриляк (ВБ) / Б.Райчинець (ЧР) / дискусія РЗ

Для підсилення роботи ЕКУ потрібні наступні технічні кроки: Ф.Куриляк (ВБ), про внески 100 євро/рік, дотримуючись регулярності внесків, стверджуємо якість наших організацій і підтримуємо нашу незалежність як організації – нагадування виконає Секретаріат ЕКУ.

Бажано створити просту анкету членів про фінансову та гуманітарну допомогу і стан організації

(діяльність від лютого 2022) – виконає Ф.Куриляк (ВБ) і Секретаріат ЕКУ.

Бажано підсилити поширення інформації ЕКУ посередництвом власних мереж (передусім ФБ та Ватсап Комюніті) – потрібна більша активність членської бази і партнерів при розподілу інформації, також підготовка коротких релізів та матеріалів - нагадування виконає Секретаріат ЕКУ.

X. Відзначення 75-ліття КОУГЦУ/ЕКУ

Виступаючі: В.Ченцов, Представник України при Європейському Союзі

Було представлено роботу місії та головні мети та інтереси України щодо членства в ЄС. ЕКУ дякує В.Ченцову за підтримку і присутність на заході.

ЕКУБанд - концерт

Неділя 20/10/24

XI. Завершення стратегічної сесії, підсумки

Виступаючі: Б.Райчинець (ЧР) / І.Хохольак (Бельгія) / дискусія РЗ

Беручи до уваги вищенаведені підсумки РЗ, ЕКУ:

- непохитно стоїть на захисті України, з акцентом на продовження розбудовування багатовекторних платформ для протистоянню руссміру та кремлівській пропаганді;

- планує перевірку встановлених цілей під час круглих столів у Празі та в Румунії (весна 2025 р.);

- планує зустрічі з представниками УГКЦ і ПЦУ (Румунія або Україна, у співпраці з МІОК);

- у співпраці із «Союзом українців Румунії» (СУР) розпрацює кроки щодо співпраці з молодіжними організаціями в Європі.

(додаток до Протоколу - Звіти заступника голови ЕКУ (2023-2024 р.) – Мирослав Гочак ; Звіт Секретаріату ЕКУ – Віктор Бандурчин; Фінансовий звіт ЕКУ – Галина Маслюк)

12:00 СЕТ (офіційне закриття)

У Брюсселі, 20.10.2024 р. Богдан Райчинець голова ЕКУ ; Віктор Бандурчин секретар ЕКУ

У ЗАГРЕБІ ВІДБУВСЯ МІЖНАРОДНИЙ КНИЖКОВИЙ ЯРМАРОК INTERLIBER – 2024

З 12 по 17 листопада 2024 року Загребський ярмарок був культурним центром книголюбів, письменників, видавців і книгарень.

Interliber – це місце для всіх поколінь, яке пропонує найбільший вибір книг в одному місці.

Крім великої кількості найменувань художньої та нон-фікшн, ярмарок пропонує найповніший асортимент професійної та бізнес-літератури, підручників, коміксів та інших посібників для подальшої освіти. Ця подія давно вийшла за межі Загребського ярмарку і стала центральною літературною подією, яка збирає велику кількість відвідувачів. Інтерлібер постійно зростає, підтверджуючи його важливість у літературному та культурному календарі.

Як центр літературних зустрічей, «Інтерлібер» пропонує понад 200 годин різноманітної програми, включаючи численні книжкові промоції та цікаві літературні зустрічі з авторами.



Протягом шести днів ярмарку відвідувачі могли скористатися різними додатковими зручностями. Крім майстер-класів з глаголиці, графіті, вікторин High five для молодших та старших класів, проводилися цікаві майстер-класи та лекції з популяризації науки для молоді та дорослих.

Програма проходила на сценах у павільйонах 5, 6 та 7, а на відкритому просторі перед павільйоном 5 була спеціальна музична сцена. Це була можливість для відвідувачів насолодитися невимушеною атмосферою.

Почесний гість – один із найповажніших угорських письменників – Петер Надаш, автор «Паралельних історій» та «Книги спогадів». Його гість був організований у співпраці

із Загребським ярмарком і видавництвом «Фрактура», яке також видало його останню книгу «Письменництво як професія», яку Петер Надаш представить у середу, 13 листопада, о 18:00.

Особливістю цьогорічного Інтерліберу стала програма «Угорщина – країна у фокусі». Ця культурна співпраця передбачає насичену програму, яка включає популяризацію угорської літератури та зустрічі з відомими угорськими авторами. Промоції своїх творів провели угорські письменники Крістіна Тот, Ласло Фьолдені, Андраш Форгач, Шандор Ясберені, Ноємі Орвош-Тот. Культурна частина була збагачена традиційною угорською музикою та смаками, які можна відчутти на спеціальному угорському гастрономічному стенді.

У КРИЖЕВЦЯХ ВІДБУЛАСЯ НАУКОВА ЗУСТРІЧ: КРИЖЕВСЬКА ЄПАРХІЯ – ІСТОРІЯ, КУЛЬТУРА, СПАДЩИНА

У п'ятницю, 22 листопада 2024 року, в Крижевцях відбулася наукова зустріч «Крижевецька єпархія – історія, культура, спадщина». Зустріч відбулася напередодні 250-річчя заснування Крижевської дієцезії, яке востаннє відзначатиметься у 2027 році. Крижевецька єпархія є спадкоємицею Марчансько-Свидницької єпархії, яка на той час мала свій осередок у монастирі св. Міхаеля Арканджела в Старій Марчі біля Клоштра Іваніча, яка була побудована в 1611 році. За підтримки імператриці Марії Терезії та указу папи Пія VI. буллою «Charitas illa» від 17 червня 1777 р. після припинення Марчанської єпархії було засновано нову греко-католицьку єпархію – Крижавську єпархію з центром у Крижевцях. Зустріч зібрала двадцять учасників доповідачів, серед яких академіки, доктори наук та експерти, і була спільно організована Крижевецькою єпархією, Хорватським

інститутом історії, Інститутом наукових досліджень і художньої роботи НАЗУ Копривницько-Крижевської жупанії, Товариство Братів Хорватського Дракона - Драконівський стіл у Крижевцях, Крижевецьке історичне товариство та Крижевецький відділ Матиці хорватської, під егідою міста Крижевці.

З вітальними словами на початку зустрічі виступив єпископ Крижевецької єпархії Монс. Мілан Стіпіч, який, серед іншого, сказав: «Від щирого серця вітаю всіх, хто брав участь в організації цієї наукової зустрічі та оргкомітету. Крижевецька єпархія була дуже активною в суспільному, культурному та політичному житті протягом останніх кількох століть, і про що ми зможемо почути в сьогоднішніх презентаціях. Крім того, Крижевецька єпархія дала багато важливих людей у житті Хорватії та всієї цієї території, а також може похвалитися надзвичайно багатою культурною, мистецькою та історичною спадщиною», — сказав єпископ Стіпіч.

Директор Інституту історії Хорватії Мирослав Акмаджа у своєму вітальному слові сказав, що він вірить, що завдяки презентаціям можна буде дізнатися багато з того, що вже було, але й маловідомо, і що антологія представить якісні твори та стане стимул для майбутніх молодих дослідників. «Я радий, що ми мали можливість долучитися до організації цього наукового зібрання. Єдиною нашою умовою для участі було те, щоб зустріч була на високому науковому рівні, і ця умова була виконана. 250 років – це не малий час навіть у довгій історії Церкви, але Греко-Католицька Церква на цих теренах, хоч чисельно мала, але була дуже поширена, а єпископи, які стояли на чолі Крижевецької єпархії, часто були дуже поважними та значними учасниками Єпископської конференції та мали дуже важливі ролі в суспільстві», - сказав проф. Акмаджа.

Вітальні слова та подяку на початку зустрічі висловив директор Інституту Хорватської академії наук і мистецтв, м. Крижевці Іван Пеклич: «Нам вдалося організувати цю дуже якісну зустріч із видатними хорватськими вченими». До цього багато долучилися Хорватський Інститут Історії, Інститут ХАЗУ Крижевці та Історичне Товариство Крижевців, яке підтримало більшу частину організаційної частини на своєму тилі, а також філія Матиці Хорватської також долучилася до організації. У 1995 році ми почали



оформляти архієрейську бібліотеку і рятувати скарби, які буквально лежали на підлозі. Ми також організували перші виставки, і все це сприяло цьому зібранню, і можна сказати, що ми зробили один крок. Попереду у нас ще багато роботи, передусім щодо облаштування бібліотеки, а також архіву», — підсумував Пекліч.

Президент Крижевського історичного товариства д-р. Деян Перняк зазначив, скільки часу та зусиль потрібно, щоб досягти такого рівня зібрання. «Ми почали з ідеєю в лютому цього року. Ідея була провести зустріч у травні, але тепер зрозуміло, чому на підготовку зустрічі пішло вісім місяців, а можливо, навіть цього виявилось недостатньо», — зазначив доктор. Пенджак.

Заступник голови Драконової таблиці в Крижевцях Хрвоє Петрич сказав, що це зібрання, безперечно, відкриє нові дослідницькі питання та відповідь на багато речей, які можна знати про Крижевецьку єпархію, а також про Марчанську єпархію, яка була її попередницею. «Ця наукова зустріч була задумана як один із важливих кроків вперед. 250-річчя єпархії у 2027 році можна було б завершити однією монографічною частиною. Це не лише питання хорватської історії, а набагато ширше», — сказав Петрич.



Заступник голова міста Крижевці Сандро Новосел привітав усіх від імені мера Крижевці Маріо Райн. «Ми дуже радо взяли патронат над цією зустріччю. Я радий, що греко-католицька єпархія також перенесла свій осередок до Крижевців і що це буде якомога більше сприяти культурному життю в місті», — сказав заступник голови Новосел і побажав усім успішної роботи.

Першу тему на зібранні представив Божидар Баленович, розповідаючи про історію міста та місцевості Марча та Стара Марча, де була осідком першої об'єднаної громади католиків візантійського обряду в Хорватії. Голова відділу Рената Хусінец розповіла про внесок крижевського відділу Матиці Хорватської у відкриття та збереження греко-католицької культурної спадщини в Крижевцях. Крижевський єпископ на пенсії монс. Нікола Кекіч розповів про багатий і ще не досліджений архів єпархії Крижева, а також про те, що йому особисто вдалося оглянути та каталогізувати 80% архівів.

Науковець, магістр і священник Володимир Седлак, парох Петроваца, провів лекцію під назвою «Від церковної унії до партикулярної Церкви в повному розумінні цього слова – еклезіологічна газета «Charitas illa», висвітлюючи з еклезіологічної сторони розвитку Церковної структури Крижевської єпархії як Церкви в рамках Католицької Церкви. Доктор наук Едіна Ловас розповіла про заснування

Крижевської єпархії в контексті церковної політики Марії Терезії, яка юридично врегулювала статус східних католицьких громад на території її монархії та уможливила їх безперешкодний ріст і розвиток. Історик Шиме Зеко зі Спліта дослідив і представив кореляцію між документами папської булли «Charitas illa» та документом Марії Терезії про заснування Крижевської єпархії.



О. др. Роберт Рапленович, священник і професор Східного інституту в Айхштатті, Німеччина, представив образ і діяльність єпископа Базилія Божичковича (1719-1785) як захисника чистої католицької ортодоксії, який народився в околицях Крижевців і був останнім марчанським і першим крижевським єпископом та й ще був дуже впливовий церковний сановник у Габсбурзькій монархії свого часу. Доктор наук Зоран Гріак прочитав лекцію про зусилля архієпископа Боснії та Герцеговини Йосипа Стадлера щодо заснування греко-католицької єпархії в Сараєво, з особливим акцентом на нереалізовану поїздку єпископа Крижевської єпархії Юлія Дрогобецького до Сараєва у 1900 р., з огляду на тогочасні політичні обставини та спротив тодішньої влади.

У другій частині зустрічі, у другій половині дня, відбулися лекції про новітню історію та культурну спадщину Крижевської єпархії. Лука Маринкович представив життя та діяльність відомого єпископа та мецената Крижевської єпархії Юлія Дрогобецького. Даніель Патафта прочитав лекцію: «Сербська православна церква та греко-католики в Королівстві СХС/Югославії». Іван Пекліч розповів про життя та діяльність єпископа Крижевської єпархії Янка Шимрака, який діяв як єпископ в особливо важких обставинах Другої світової війни, а Володимир Гузян розповів про прикрий випадок побиття камінням єпископа Янка Шимрака поблизу Вараждина в 1927 році. Джуро Шкворц представив постать і працю єпископа Йоакима Сегеді, а Маріно Ерцег розповів про справу нібито членства єпископа Сегедія в об'єднанні священників та про складне становище греко-католицьких священників між лояльністю до церковної ієрархії та маніпуляціями комуністичного режиму. Мирослав Акмаджа та Домагой Новосел говорили про особливі обставини стосунків між єпископом Габрієлом Букатко та комуністичною владою між 1945 та 1981 роками. Озрен Благец показав старі листівки з Крижевців із видами собору та єпископського палацу. Хрвоє Петрич розповів про історичні стосунки між єпископом Габрієлом Міякічем і Зрінським. Славко Бурда представив тему «Внесок митрополита Андрія Шептицького у заснування Греко-Католицької Церкви для українців у Боснії та Герцеговині». Іван Арманда представив життя та діяльність матінки Ірени Смічіклас (1916-2012), монахині-василіянки, а також

її внесок у вивчення та збереження культурної спадщини Крижвацької дієцезії.

Заключні доповіді були присвячені особливо цінній бібліотеці Крижевської єпархії. Бібліотеку та її найцінніші твори представила Сюзана Кнежевич, а Желкіца Грлець Беренд розповіла про захист бібліотечних матеріалів. Лука Іліч розповів про протестантських письменників і книжки в бібліотеці. Після заключної дискусії та заключного слова та подяки монс. Мілана Стіпіча учасники оглянули бібліотеку. Було зроблено висновок, що до остаточного святкування 250-річчя Крижевської єпархії буде видано збірник праць, до якого також увійдуть роботи тих учасників, які не змогли взяти участь у роботі зустрічі, але подали теми.

Закінчилося зібрання Божественною Літургією свт. Йоана Золотоустого в соборі Пресвятої Трійці, яку служив крижевський єпископ Мілан Стіпіч у співслужінні єпископа Ніколи Кекіча, священників і дияконів. (Лівіо Маріян, пер. СБ)

MEMОРИАЛ СТРАЖДАНЬ ГРЕКО-КАТОЛИКІВ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ВІЙНІ

У День пам'яті жертв Вуковара та Шкабрні та жертв Вітчизняної війни у нашому храмі св. Кирила і Методія в Загребі, парох о. Ненад Краячич та парафіяльний вікарій о. Мирослав Барничко відправили літургію і панихиду за всіма загиблими хорватськими захисниками та цивільними жертвами Вітчизняної війни. Під час Вітчизняної війни у східній Хорватії, включно з самим Вуковаром, було вбито, поранено та вигнано зі своїх домівок в тому числі чимало греко-католиків хорватів, українців і русинів, а греко-католицький храм Христа Царя у Вуковарі був зруйнований. Вічна їм пам'ять!

На свято Введення в храм Пресвятої Богородиці, у четвер, 21 листопада 2024 року, єпископ Крижевської єпархії монс. Мілан Стіпіч відслужив Архиерейську Літургію в греко-католицькій парафіяльній церкві Царя Христа у Вуковарі за спомин усіх греко-католиків та всіх загиблих у Вітчизняній війні як захисників та мирних жителів. Владичі Мілану співслужив вуковарський парох о. Олег Закалюк та декілька священників. Після літургії в парафіяльній залі було показано дружній документальний фільм про оборону Вуковара «Естафета смерті» Даміра Радніка, полковника хорватської армії.




ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ГОЛОДОМОРІВ

У суботу, 23 листопада 2024 року, у Славонському Броді відбулося центральне вшанування Дня пам'яті жертв Голодомору в Україні 1932/1933 років. рік. Вшанування розпочалося Панахідою – молитовним поминанням за померлих та запаленням свічок у каплиці св. Анни у фортеці Брод. Молитву очолив єпископ Крижевців монс. Мілан Стіпіч. Після молитовного поминання в домі Брличів відбулася лекція з виставкою.



Про історичні факти Голодомору говорили проф. Тетяна Мельник з Хорватського інституту історії, відділення історії Славонії, Бараньї та Срієму у Славонському Броді. Український священник на богослужінні у слов'янській греко-католицькій парафії Каніжі о. Андрій Лучин. З нагоди Дня пам'яті голодоморів в Україні в Будинку Івонни Брліч Мажуранич відкрили виставку-пам'ять «Голодмор – неосудний геноцид проти України, який повторюється». Програму вшанування оживив своїм співом мішаний хор Українського культурно-освітнього товариства «Україна» м. Славонський Брод.

У неділю 27-му після Зіслання Святого Духа та посвяття Введення Пресвятої Богородиці у Храм, святу літургію 24 листопада 2024 року об 11.00 годині у співкatedрі св. Кирила і Методія на Верхньому місті в Загребі відправили вікарій парафії о. Мирослав Барничко та парох о. Ненад Краячич. Цією літургією українська громада молилася за упокій душ мільйонів своїх співвітчизників, убитих штучно спричиненим радянською владою голодом 20-40-х років минулого століття (Голодомор). Наприкінці літургії була звершена панахида. Після літургії відбулося коротке зібрання в парафіяльній залі, а потім присутні мали змогу переглянути зворушливий документальний фільм про Голодомор в Україні. З нагоди річного вшанування пам'яті голодом уморених в Україні на дзвіниці храму поставлено баннер.



**Голодомор в
Україні 1932-1933
років офіційно
визнали геноцидом
українського народу
наступні держави**

Австралія (2003/2008)

Бельгія (2023)

Болгарія (2023)

Бразилія (2022)

Хорватія (2023)

Велика Британія (2023)

Ватикан (2001)

Грузія (2005)

Еквадор (2007)

Естонія (1993)

Ірландія (2022)

Ісландія (2023)

Італія (2023)

Канада (2003/2008)

Колумбія (2007)

Латвія (2008)

Литва (2005)

Люксембург (2023)

Мексика (2008)

Молдова (2022)

Нідерланди (2023)

Німеччина (2022)

Парагвай (2007)

Перу (2007)

Польща (2006)

Португалія (2017)

Румунія (2022)

Словаччина (2023)

Словенія (2023)

США (2018)

Угорщина (2003)

Велика Британія (2023)

Україна (2006)

Франція (2023)

Чехія (2022)

Швейцарія (2024)

● ПРЕЗЕНТАЦІЯ НОВОЇ КНИГИ ВІДОМОГО ХОРВАТСЬКОГО ПОЕТА ТОМІСЛАВА ДОМОВИЧА «СЛАВА»

У середу, 27 листопада 2024 року, в приміщенні Товариства хорватських письменників на площі Йоспа бана Єлачича відбулася презентація двадцятої збірки віршів під назвою «Слава» відомого хорватського поета і письменника Томіслава Домовича. Того вечора Лада Жиго, Бісерка Голеш Гласнович, Давор Шалат і Славко Бурда презентували двадцятку колекцію Томіслава Домовича під назвою «Slava» перед приблизно двадцятьма друзями, знайомими та кількома цікавими людьми.

Письменниця та літературний критик, професор Бісерка Голеш Гласнович пише у своїй великій рецензії на нещодавно опубліковану збірку Томіслава Домовича, з якої виділяємо наступне. Поетична збірка «Слава» є останньою в плідній серії поезій із двадцяти збірок віршів хорватського поета Томіслава Домовича. Написано – з 23 лютого по 2 серпня 2022 року – як нам повідомляють дати після кожної включеної пісні. Перший запис і сама назва «Далеко близько» підтверджує заангажованість поета, коли йдеться про реальну війну, про російську агресію проти України. Це було написано 23 лютого 2022 року, за день до того, як Росія напала на незалежну державу Україну, шокувавши світ своєю жорстокістю та причинами та обґрунтуванням своєї спеціальної військової операції. Без часової дистанції, з людським і поетичним співчуттям Домович записує свої поетичні сцени з близької відстані. Збірка складається з півсотні віршів коротшої форми (кілька куплетів і один односклад), зібраних в один цикл. Як своєрідна концепція, що наслідує українську воєнну тематику у вільному вірші, з періодичною пунктуацією та ритмізацією. У цьому концептуалізмі Домовича колірні гамма гармонізована з обраною темою, в якій жовтий і синій кольори доповнюються на подвійному рівні. У метафізичному як співвідношення радості й горя, любові й смерті – і у фізичному як кольори українського пейзажу й українського прапора. У перший згаданий рівень повністю вписуються класичні стилістичні реквізити як незліченні можливості у вираженні поетичних рефлексій: яблуко, зірка, серце, зерно, сльози, небо. Цікаво – хоч і йдеться про воєнну тематику – як поетичний вислів часто в такій формі звертається до символів любові: матері, дитини, коханої дружини та Бога. Можливо, простим способом ми могли б зробити висновок, що це більше про кохання, а не про війну. Але йдеться про архетипне переплетення кохання і смерті, майже весілля раю й пекла, про поетичні фантазії, в яких не лише далеке є близьким, а й глибоко людське, і зло, і добро. З'являються в деяких піснях і мотиви християнської іконографії: хрест, Веронічин намет, гостія, патріархат, Сава чи Великдень. У тому смутку можна було спостерігати й пісню «Гранату» з підписом імператора, образ матері з дитиною, а також українську «П'єту» — образ матері над нерухомою дитиною та її рух

до зірок. Унікальним є вірш „Зернятко“ , в якому поетичне висловлювання промовляє від особистості жінки в I формі, в атмосфері певного вечора і якогось світанок, по дорозі з Одеси і по дорозі до Польщі: ... я заблукав, я не в Одесі / Тече зоря з дитячої сльози / милий цілує траву ...

Напередодні презентації нової поетичної збірки було опубліковано велику розмову Младена Павковича з багатограним хорватським письменником Томіславом Домовичем. У тій розмові, між іншим, було написано. Хтось колись написав про Томіслава Домовича, що він був неординарним хорватським поетом. І він не помилився. Тому що цей багатограний автор, володар низки престижних нагород і визнань, визнаний не тільки читацькою аудиторією, але й критикою. Він мало з'являється в ЗМІ, навіть трохи уникає їх, і на деякий час обрав, як мало хто, поетичне мовчання. Він також брав участь у Хорватській оборонній Вітчизняній війні. Потім він також написав пісню, яку присвятив собі, якщо з ним трапиться щось жакливе.

Наразі він видав понад двадцять книг, його вірші увійшли до хорватської хрестоматії. Він є членом Хорватського товариства письменників, Товариства хорватських письменників Герцег-Босни, Матиці Хорватії, Слов'янської академії та ін. Нагороджений «Орденем Данице Хорватської» із зображенням Марка Марулича.



Один із найвидатніших хорватських поетів Іван Толь каже, що цей письменник належить до самої вершини хорватської літератури. Він народився в 1964 році в Загребі, живе і творить у Карловаці як незалежний художник.

Коли на початку розмови ми сказали Томіславу, що, кажуть, він різностороння людина, що він живе життям художника, богеми і навіть поета і письменника, якимось виникло питання – а скільки це допомогти йому, тобто допомогти йому в його літературній творчості? Він відповів:

З позиції, коли я повністю духовно розраховувався з минулими сорока роками громадської діяльності, зрозуміло, що ціна, яку я плачу за певну незалежність і наполегливість, досить висока. Зрозуміло, що неможливо бути абсолютно незалежним і незалежним, якщо ти маєш значні літературні амбіції та прагнення бути чимось більшим, ніж «одним із багатьох», щоб твоя творчість була визнана внеском у хорватську мову та поезію, виходячи з добра традиція безперечних літературних авторитетів.

Нещодавно у співпраці з Бісеркою Голеш Гласнович видав антологію хорватської антивоєнної поезії, до якої ви включили близько 150 авторів.

Одним із запитань у цій чудовій розмові з ним було:

– Чи можуть пісні «зупинити» війну, кровопролиття?

Вони ніколи не могли і не будуть. Проте саме Вітчизняна війна спростувала тезу про те, що музи мовчать, коли говорять гармати. І саме тогочасне поетичне мовлення, від плачу до крику, було художньо-розривною кулею, яка не могла зупинити ворога, але завдала йому шкоди. І через голос, який мандрує світом, заражаючи турботою та увагою міжнародну культурну аудиторію, і через втягнення в тонку й міцну броню національного духовного опору агресії. Оскільки мої пісні є незапланованою реакцією на похмуру реальність, я перегукнувся з останньою збіркою «Слава», в якій я заглиблююся у війну у Східній Європі, натхненний боротьбою українців за свободу та цілісність державної території в міжнародно визнаних кордонах. Зрозуміло, що ця моя робота не може зупинити жодної кулі, врятувати жодного пальця, не кажучи вже про життя, але та підтримка, яку отримують товариші в аварії, є ознакою того, що українець на душу менше самотній. (МП,БГГ,СБ)

ВІЗИТ НОВОПРИЗНАЧЕНОГО ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОГО КАРДИНАЛА ВЛАДИКИ МИКОЛИ БИЧКА

У четвер, 28 листопада 2024 року, владика Микола Бичок, греко-католицький єпископ Мельбурна в Австралії, якого 6 жовтня цього року Папа Франциск призначив кардиналом, відвідав єпископа Мілана Стіпіча з Крижевців. Після візиту до греко-католицької семінарії в Загребі єпископи відвідали Меджугор'є та зустрілися з архієпископом Альдо Каваллі, апостольським візитатором з особливою роллю для парафії Меджугор'є. У п'ятницю, 29 листопада 2024 р., повертаючись із Меджугор'я, владика Микола разом із єпископом Крижевичем Міланом Стіпічем та дяконом Лівієм Марьяном відвідав санктуарій св. Шимуна в Задарі, де молився перед тілом святого. Увечері того ж дня владика Микола разом з владикою Міланом відслужили святу літургію у співкатедральному соборі св. Кирила і Мефодія в Загребі. Владика Микола підписав Святе Євангеліє, а після літургії зустрівся з вірними та відвідав Об'єднання українців у Загребі.



Кардинал з Тернополя

Владика Микола Бичок народився 13 лютого 1980 року в Тернополі. В липні 1997 року вступив до Згромадження Найсвятішого Ізбавителя, здійснюючи чернече та богословське формування в Україні та Польщі, здобувши ліценціат з душпастирського богослов'я. Склавши 17 серпня 2003 року довічні обіти, 3 травня 2005 року отримав ієрейські свячення. Як священник здійснював різні душпастирські служіння, був настоятелем монастиря Отців Редемптористів та парафії в Івано-Франківську, провінційним економом. Від 2015 року служив на парафії святого Івана Христителю в Ньюарку, США, Філадельфійської архієпархії УГКЦ. 15 січня 2020 р., у Ватикані повідомлено про те, що Папа Франциск призначив його новим Єпархом Єпархії святих Петра і Павла в Мельбурні УГКЦ в Австралії. Єпископська хіротонія відбулася 7 червня 2020 року в архикатедральному соборі святого Юрія у Львові. Головним святителем був Блаженніший Святослав, а співсвятителями – владика Ігор Возняк, Архієпископ і митрополит Львівський, та владика Петро Лоза, Єпископ-помічник Сокальсько-Жовківський. Варто зауважити, що владика Микола Бичок, якому виповнилося 44 роки, стане наймолодшим кардиналом.

ПАПА ФРАНЦИСК ВВІВ ВЛАДИКУ МИКОЛУ БИЧКА ДО КОЛЕГІЇ КАРДИНАЛІВ

7 грудня 2024 року Папа Франциск ввів до Колегії кардиналів нових членів, між якими — єпископ Української Греко-Католицької Церкви в Австралії Микола Бичок, кардинал-пресвітер із титулом Святої Софії.



«Повернутися до серця, щоби знову ступити на той самий шлях, що й Ісус, — ось чого ми потребуємо. І сьогодні, особливо вам, дорогі брати, що отримуєте кардинальський сан, я хотів би сказати: дбайте про те, щоби ступати дорогою Ісуса», — сказав Папа Франциск, проповідуючи під час загальної прилюдної консисторії кардиналів, яку він у суботу, 7 грудня 2024 року, провів у базиліці Святого Петра у Ватикані з нагоди введення в сан 21 нового кардинала, між якими був і владика Микола Бичок, єпарх Мельбурнський УГКЦ в Австралії.

Кардинал Микола Бичок отримав титул кардинала-пресвітера Святої Софії. Цей титул мали також українські кардинали Мирослав Іван Любачівський та Любомир Гузар. Також головний убір кардинала Миколи спеціальної форми, що відповідає візантійській літургійній традиції.

Як повідомляє пресслужба Мельбурнської єпархії святих апостолів Петра і Павла, оскільки владики Микола Бичок належить до Східної Католицької Церкви, його одяг дещо відрізнявся від традиційного одягу решти кардиналів. Він був одягнений у мантію старокиївської традиції пурпурового кольору з вишитими образами Петра й Павла. А на голові, відповідно до української монашої традиції, — кукіль чорного кольору за стилем часів Берестейської унії XVII століття, оздоблений тонкою червоною каймою.

Владика Микола кардинал Бичок, сьомий кардинал в історії УГКЦ, отримує від Папи Франциска кардинальський одяг, перстень і титул базилики Святої Софії як кардинальський осідок у Вічному Місті Римі. До нього цієї гідності удостоювалися патріарх Любомир Гузар (1933–2017), патріарх Мирослав Іван Любачівський (1914–2000), патріарх Йосиф Сліпий (1892–1984), митрополит Сильвестр Сембратович (1836–1898), митрополит Михайло Левицький (1774–1858) та митрополит Ісидор Київський (1385–1463).

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ СИМПОЗИУМ: «ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЛАДИКИ ДОКТОРА ДІОНІЗІЯ НЯРАДІЯ»

З нагоди 150-річчя від дня народження єпископа доктора Діонізія Нярадїя, 30 листопада в Р. Керестурі та 1 грудня в Новому Сади відбувся дводенний міжнародний науковий симпозиум: «Життя та діяльність владики д-р Діонізія Нярадїя».

Організатором Симпозиуму була єпархія Св. Отця Миколая в Р. Керестурі, а співорганізаторами – Ужгородський національний університет – Науково-дослідний інститут українознавства «Михайло Молнар», Університет Нового Саду, Філософський факультет – Кафедра для русинистики та Інституту культури войволянських русинів.

Симпозиум розпочався Архієрейською Службою Божою в катедральному храмі св. отця Миколая в Р. Керестурі о 10 год.

Архієрейську Божественну Літургію, яку очолив Кир Юрій Джуджар - правлячий Єпископ Греко-католицької єпархії святого Миколая в Сербії. Співслужили Літургію: Апостольський нунцій в Сербії Архієпископ Санто Рокко Ганджемі, Архієпископ Кошицької єпархії Кир Циріл Василь, Єпископ Македонської греко-католицької єпархії Кир Кіро Стоянов, Єпископ-помічник Братіславської єпархії Кир Мілан Лях, а також Протосинкел о. Марко Дурлак, як представник Пряшівського Митрополита Кир Йони Максима, Протоігумен о. Франциск Онисько ЧСВВ, як представник Мукачівського

єпископа Кир Теодора Мацапули й представники Крижевської греко-католицької єпархії в Хорватії від Апостольського адміністратора Кир Мілана Стипича, шість священників з-за кордону та дев'ять священників з єпархії. Св. Миколая, велика кількість ченців і монахинь з кількох єпархій, представники всіх парафій Єпархії Св. Миколая та представники культурно-освітніх закладів, а також велика кількість вірних з Р. Керестура та інших міст.

На початку Богослужіння владики привітали діти з Центру «Йозефата». На Службі Божій співали дякон з Р. Керестура, Нового Саду, дівочий гурт з Куцури та катедральний хор.

Апостола читав дякон з Нового Саду, а Євангеліє – о. мр. Дарко Рац. У своїй проповіді єпископ Георгій Джуджар привітав гостей та розповів про значення симпозиуму та єпископа Діонізія Нярадїя.



Після Служби Божої була відслужена панахида за покійним д-ром Діонізієм Нярадїєм. Після Служби Божої гості спустилися до крипти, де поховано п'ять єпископів, синів русинського народу.

Симпозиум, присвячений життю та діяльності єпископа Діонізія Нярадїя, відбувся у великій залі релігійної освіти о 15.00 за участю гостей та зацікавлених віруючих.

Цього дня взяли участь науковці, професори, історики, дослідники з Хорватії, Словаччини, Італії, України, Македонії, Сербії. Конференція, присвячена єпископу Діонісію Нярадї, яка розпочалася привітальним словом Апостольського Нунція. Також, згаданими представниками, були зачитані привітальні листи Митрополита Пряшівського та Єпископа Мукачівського. Відтак були представлені доповіді згідно програми Конференції.

Модератором симпозиуму в Р.Керестурі був о. Драко Рац, учасниками виставки були:

-о.мр. Дарко Рац на тему: «Єпископ д-р Діонісій Няраді, його гасло «Забудь про себе і подбай про свою паству»; д-р Зоран Стоянов з Північної Македонії: «Становище та стан греко-католиків у Північній Македонії»; проф. д-р. Джуро Харді: «Ідентичність бачвансько-сріємських русинів в історіографічній та публіцистичній праці д-ра Діонісія Няраді»; д-р Олег Белей з Вроцлавського університету в Польщі: «Церковнослов'янська мова, яка нас об'єднує»; Славко Бурда із Загреба: «Роль і значення д-ра Діонісія Няраді у формуванні українських греко-католицьких парафій у Боснії»; д-р Даніель Черні зі Словацького історичного інституту в Римі: «П'ятирічний період перебування єпископа д-ра Діонісія Няраді в Пряшівській єпархії в період її найважчої історії»; Августина Ілюк СС НДМ із Р. Керестура, «Бачення та вплив доктора Діонісія Няраді на присутність Сестер Службенець Непорочної Діви Марії на Балканах»; Анастасія Пітка, ЧСВВ з Осієка виступила на тему: «Єпископ Діонісій Няраді – життя і творчість».

Участь в Богослужіннях та Конференції взяли також сестри-монахині: Сестри Службениці Непорочної Діви Марії на чолі з Провінційною Настоятелькою с. Мартиною Кмита та Сестри Чину Св. Василія Великого.

Відбулася коротка культурно-мистецька програма з двома духовними піснями у виконанні Жіночої співочої групи Будинку культури в Р. Керестурі, а в залі Карітас була виставка, присвячена єпископу Діонізію Нярадію.

Симпозиум продовжився у неділю, 1 грудня 2024 р. у Новому Саді. О 10 годині в співкатедральному храмі св. Петра і Павла відбулася Архисейська Служба Божа, яку очолив Кир Юрій Джуджар із згаданими Архисейськими та священиками, які були там на відзначенні 150-ліття від дня народження єпископа д-ра Діонісія Нярадія.

Апостол читав Йоген Надь, дякон з Нового Саду, а отець Марко Дурлак, генеральний вікарій Пряшівської Архиспархії та представник Йона Максима, прочитав Євангеліє, владику Георгій Джуджар, привітав гостей і виголосив проповідь.

Симпозиум з нагоди життя і діяльності доктора Єпископа Діонісія Няраді продовжив роботу в Інституті культури для войволянських русинів в Новому Саді. Троє доповідачів презентували свої доповіді онлайн, а четверо – у приміщенні Інституту.

Проф. д-р. Джуро Харді привітав усіх учасників симпозиуму, а модерував директор Інституту культури воеводинських русинів у Новому Саді Саша Сабадош.

У мережі з Ужгорода з'явилася Наталія Ребрик – завідувачка кафедри теорії і методики професійної освіти та інноваційної діяльності Закарпатського інституту післядипломатичної освіти. Крім того, доцент кафедри русиністики Філософського факультету Новосадського університету д-р Александр Мудрі розповів про життя і діяльність єпископа Діонісія Няраді. Разом з ним у спільному проекті брали участь доцент Ана Римар Симунович, Александра Деянович і Тамара Хома. На онлайн-платформі Zoom до них приєднався монах д-р. Юстин Бойко, який розповів про листування єпископа Діонісія Нярадія з Львівським митрополитом Андреем Шептицьким.

Микола Цап розповів про невідоме інтерв'ю єпископа Діонісія Няраді з нагоди його візиту до Філадельфії 1926 року, а д-р Олег Белей взяв участь і говорив у прямому ефірі про важливість церковнослов'янської мови, а д-р Даніель Черні говорив про присутність та діяльність єпископа Няраді у Пряшівській єпархії та Славко Бурда із Загребу про внесок і роль єпископа Діонісія Няраді у формуванні українських греко-католицьких парафій у Боснії.

Дводенний симпозиум завершився приємною розмовою між учасниками та пам'яттю на єпископа д-р Діонісія Нярадія, який народився в Р.Керестурі та був головою Крижевської єпархії з 1920 по 1940 рік, а також був апостольським адміністратором Мукачівської та Пряшівської дієцезій у Словаччині з 30 жовтня 1922 року до 22 лютого 1927 року, а апостольським візитатором і адміністратором для Карпатської України з 15 листопада 1938 року до 24 березня 1939 року. (СБ)

У ЗАГРЕБІ ПРЕЗЕНТУВАЛИ ТА ВІДБУЛИ ПАМ'ЯТЬ БРАТІВ МИХАЙЛА ТА ЯНКА РАМАЧІВ

У вівторок, 3 грудня 2024 року, в міській бібліотеці на площі Старчевича в Загребі відбулася лекція, організована Центральною бібліотекою русинів і українців Республіки Хорватія та Представником русинської національної меншини міста Загреб (Михайло Тимко) про творчість братів Михайла та Янка Рамачів. Також була організована невелика виставка книговидання на русинській мові.

Гостями лекції, які також були доповідачами, були д-р Джуро Харді, професор історії Філософського факультету Новосадського університету, Іван Сабадош, заступник головного редактора часопису «Руське слово» з Нового Саду та Саша Сабадош, директор Інституту для культури русинів Воеводини.

З добрими та цікавими презентаціями гостей з Нового Саду та зібраних тридцяти русинів із Загреба, з запитаннями та розмовою, лекція закінчилася висновками про великий внесок покійних братів Михайло та Янка Рамачів до русинської та української культури, коли йдеться про історію, мову і літературу, а також релігії та духовності русинів і українців з цих теренів південних слов'ян. (СБ)





УКРАЇНСЬКІ КАРПАТИ ПЕРЕД РІЗДВОМ ■
(НЕВІДОМОГО АВТОРА)

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ФОРУМ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ НОВИЙ САД 2024

14 грудня 2024 р. у гібридному форматі відбувся Європейський форум української діаспори «Новий Сад 2024» (ЕФУД), організаторами якого виступають Європейський Конгрес Українців (ЕКУ) та Товариство української мови, літератури і культури «Просвіта».

ЕФУД присвячується 75-річчю ЕКУ і питанням розвитку українських громад Європи та проблемам які турбують нашу європейську діаспору. Участь братиме керівництво ЕКУ, керівники та активісти провідних українських діаспорних організацій різних європейських держав.

Відбулися тематичні сесії:

1. «Культурна ідентичність як засіб самозбереження в мультикультурному середовищі.»
2. «Освіта, мова, родина, церква - як протидіяти швидкій асиміляції?»
3. «Нові виклики ЕКУ: розбудова мережі, інтеграційні процеси та утримання і зміцнення громад.»

Конференція, що пройшла в сербському місті Новий Сад, була присвячена 75-річчю Європейського Конгресу Українців, серед іншого вона займалася питанням розвитку українських громад у Європі та нагальним проблемам діаспори. Головна тема заходу: як зупинити швидку асиміляцію українців, змушених покинути батьківщину через російську агресію. На сьогодні в Європі перебуває близько 6 млн. українських біженців, 80% із яких -- жінки і діти. Збереження української мови, освіти та релігії - наріжне завдання для українських громад, розкиданих по всьому світу.

Європейський форум української діаспори «Новий Сад 2024» відкрив Мирослав Гочак (Сербія), віцепрезидент ЕКУ.

На початку роботи форуму з вітальними словами звернулися Володимир Толкач, Посол України в Республіці Сербія, Богдан Райчинець, Президент Європейського Конгресу Українців, Ярослава Хортяні, Президент Світової Федерації Українських Жіночих Організацій та Александра Шаневич, Програмний менеджер Open Society Foundations Western Balkans.

Модерували форум Мирослав Гочак та Ярослава Хортяні.

Під час Форуму прозвучали виступи представників українських громад у Сербії (Мирослав Гочак), Угорщині (Ярослава Хортяні), Словенії (Андрій Гевка), Польщі (Мирослав Скірка), Німеччини (Лариса Дідковська),





Португалії (Павло Садоха), Хорватія (Славко Бурда), Любов Любчик (Франція), Тарас Кремінь (Україна), Зенон Коваль (Бельгія), Фінляндії (Василь Гуцул), Італії (Лариса Левчун), Чорної Гори (Ана Мариниченко) та інші які розповіли про ситуацію, набутки та проблеми у своїх осередках. До роботи Форуму долучилися Богдан Райчинець (Чехія), президент ЄКУ, та Павло Ґрод (Канада), президент СКУ.

Мирослав Скірко, аналізуючи ситуацію в Польщі, наголосив: «Польща прийняла найбільше біженців під час війни. До війни тут проживав 1 мільйон українців, а станом на 2024 р. їх кількість зросла до 2 мільйонів. Завдяки театру та мистецтву Польща відкриває для себе модерну українську культуру. Але, на жаль, для 240 тисяч українських дітей так і не вдалося запровадити рідну мову як навчальний предмет у польських школах. Як і інші європейські держави, Польща зацікавлена в інтеграції українців у європейський простір».

Павло Садоха розповів про життя українців у Португалії, акцентуючи увагу на викликах, пов'язаних із протистоянням асиміляції та боротьбою з російською дезінформацією. Перебуваючи за кордоном, ми маємо величезну відповідальність за свої слова та вчинки, адже саме вони формують імідж нашої країни.

Ректорка Українського Вільного університету у Мюнхені Лариса Дідковська представила ґрунтовну презентацію, присвячену питанням національної ідентичності та процесам дегуманізації, які активно використовує російська пропаганда. Культурна ідентичність є основою національної ідентичності. Усвідомлення культурної ідентичності забезпечується насамперед спільною мовою і спільною історією.

У сесійному блоці «Освіта, мова, родина, церква - як протидіяти швидкій асиміляції?» прозвучали виступи Любов Любчик (Франція), голови Світової координаційної виховно-освітньої ради СКУ, Тарас Кремінь (Україна), уповноваженого із захисту державної мови, Зенона Ковалю (Бельгія), політичного радника ЄКУ.

Зберегти рідну мову потрібно насамперед у родині, яка є не лише осередком культури, а й почуття рідної мови саме в колі важливим бар'єром проти асиміляції».

Так само, як Славко Бурда - президент УКПТ «Кобзар» - Загреб мав п'ятихвилинну презентацію та бачення мультикультуралізму на території південних слов'ян і нових держав колишньої Югославії, так наприкінці була можливість дізнатись більше про діяльність та роботу наших організацій в Данії, Кіпрі та Чорногорії, яку представили їхні очільники, Леся Ігнатик Еріксен голова Асоціації українців Данії, Ксенія Мухортова голова Товариства українсько-кіпрської дружби та Анна Мариниченко голова Української асоціації «Добра справа» з Чорногорії.

У форумі української діаспори «Новий Сад 2024», що проходив у Сербії, взяли участь 600 представників із 54 країн світу. Завершуючи конференцію, Мирослав Гочак (Сербія), віцепрезидент ЄКУ, сказав: «Будемо надалі проводити такі зустрічі, об'єднуючи українців у світі. Бажаємо всім успіхів. Продовжуймо працювати. Слава Україні!»

Організаторами Форуму виступили Товариство української мови літератури і культури «Просвіта» та Європейський Конгрес Українців, за підтримки Фонду



Відкрите суспільство та сербської компанії Перутніна Птуй Топіко.

Запис прямої трансляції ЕФУД-у подивіться на <https://www.youtube.com/live/2JCLgYqoHpk>

(Під, МГ, СБ)

РІЗДВЯНИЙ ЛИСТ ЄПИСКОПА МІЛАНА СТІПІЧА

РІЗДВО 2024

Дорогі брати і сестри у Христі, святкуємо Різдво, велике і радісне свято народження в Тілі нашого Спасителя Господа Ісуса Христа. Коли настала повнота часу, Бог послав Свого Сина (пор. Гал. 4, 4), другу Божественну Особу – Логоса, щоб прийняти людське тіло і жити людським життям. Таким чином, Всемогутній Бог має досвід людського життя від народження до смерті. Він має досвід сім'ї та всіх інших елементів, з яких складається людське життя. Таким чином Бог став близьким до нас, людей, бо відчув людську буденність. Він благословив все людське життя від самого зачаття до смерті, і цим освятив його та показав безцінним в очах Бога. Тому для нас, християн, людське життя є безцінним, єдиним і неповторним. Той, хто нищить людське життя, насамперед висміює Бога-Творця. Різдвяна містерія особливо нагадує нам про цінність і святість людського життя. Народженням Бога у плоті Бог упокорив Себе, і людський рід був відкуплений для вічного життя. І цього Різдва ми живемо в час соціально та політично нестабільний. Ми були свідками багатьох воєн і знищення сіл і міст, а також страждань багатьох невинних людей, особливо в Україні та секторі Газа. Я закликаю вас усіх молитися за мир. Окрім молитви, важливо своїми діями сприяти розбудові миру, щоб зупинити пролиття людської крові.

Свята Церква веде нас шляхом соборності. Що це означає в практичному житті? Ми повинні жити своїм релігійним життям і йти до Бога, слухаючи один одного, визнаючи потреби та можливості кожного. У Церкві є місце для кожного, і кожен запрошений бути учасником Божого

плану спасіння. Ми покликані бути милосердними до всіх людей. Незважаючи на це, не забуваймо, що світ не любить учнів Христових, про що сказав нам сам Спаситель Ісус Христос, кажучи, що ми в світі, але не належимо йому. Коли ми йдемо за Христом, ми неминуче починаємо думати божественно, а не по-людськи. Через це світ нас ніколи не прийме і ми завжди будемо опозицією, яка інакше мислить і інакше дивиться на світ. Саме таким є покликання і місія учнів Христа: бути сіллю землі і світлом для світу.

Перед нами новий 2025 рік, знаменний трьома великими ювілеями. Перший ювілей, який ми святкуємо, — це 2025 рік від народження Ісуса Христа, потім 1700-річчя першого Вселенського собору в Нікеї, нарешті, 1100-річчя заснування Хорватського королівства. Чому ювілеї важливі? Вони заохочують нас пам'ятати, але також постійно перевищувати свої межі та свободу, яка походить від Ісуса Христа та Його Євангелія. Через ювілейні святкування ми наперед відчуваємо уготовану нам вічність. У нашій Крижевській дієцезії ми урочисто святкуватимемо 1700-річчя Нікейського Собору 11 травня, на свято св. Кирила і Методія, в нашій співкатедральній церкві в Загребі. Ми відкриємо ювілейний рік християнства спільною молитвою, у неділю, 29 грудня цього року, в нашій катедрі в Крижевцях і в співкатедралі в Загребі. Також восени 2025 року ми організуємо спільну єпархіяльну прощу до Риму, і я запрошую всіх взяти участь. Будемо щиро сподіватися і молитися, щоб цей ювілейний рік приніс більше безпеки і миру в цей наш світ.



У Різдвяний час давайте тимчасово відкладемо наші щоденні зобов'язання. Давайте спочатку подивимось на себе та наше внутрішнє я. Приходьмо до сповіді та до Святого Причастя і таким чином єднаймося з Новонародженим. Погляньмо на тих, хто в нужді та біді, особливо на тих, хто самотній, покинутий через хворобу чи бідність.

Допомагаймо нашим ближнім у потребі, нехай вони відчувають через наші руки Христове милосердя та любов. Різдво найщасливіше, коли ми радуємо людей навколо нас. Нехай новонароджений Спаситель принесе всім радість і мир. Нашому єпископу в миру пану Ніколі, всім священикам, дияконам, ченцям, монахиням, богословам і всім вірним нашої Крижевацької єпархії вітаємо з Різдвом Христовим – Різдвом Христовим і благословенним Новим 2025 роком.

Христос народжується - святкуйте його! Христос народився - славимо його!

+ Мілан, єпископ Крижевський, Крижевці, на Різдво 2024 року



● ЗЕНОН КОВАЛЬ: 10 РОКІВ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ В УКРАЇНІ (2014-2024), ПЕРШІ ВИСНОВКИ

Скорочена та опублікована версія виступу Зенона Ковалю для читачів часопису «Слово Кобзаря», опублікована на порталі Світового Конгресу Українців, члена Виконкому СКУ, політичного радника Європейського Конгресу Українців та Об'єднання Українців у Бельгії, а також колишнього спеціального радника Посольства Бельгії. Україна в Бельгії (1992-1995), на сесії Європейської секції Парламентської Асамблеї Франкофонії. Захід відбувся 12-13 листопада в Приштині, Косово.



Зенон Коваль

Перші слова, які спадають на думку під час обговорення російського вторгнення в Україну та міжнародної реакції, це «замало і надто пізно». Можна також додати «багато обіцянок, надто мало реалізації».

Говорячи про «мало, занадто пізно», варто нагадати, що 23 лютого 2022 року, напередодні широкомасштабної агресії Росії проти України, мало хто, навіть на високих посадах, вірив, що Росія нападе на Україну, окрім для кількох добре поінформованих кіл.

Західні демократії загалом розглядали росіян як надійних і гідних довіри партнерів, особливо в економічному та комерційному плані.

Неявно вони дотримувалися «пост-ялтинського» принципу сфер впливу, не звертаючи особливої уваги на виклики, пов'язані з падінням Берлінської стіни (майже 35 років тому), розпадом СРСР і появою 15 республік, які прагнуть інтегруватися у світове співтовариство.

В Україні, яку десятиліттями заколисувала радянсько-російська пропаганда гаслами про так звані «братні народи», мало хто наважувався уявити прямий напад з боку Росії, незважаючи на дестабілізацію Донбасу та анексію Криму в 2014 році після президента Віктора Падіння і втеча Януковича в Росію, викликані Революцією Гідності та масовими протестами на Майдані Незалежності в Києві.

Першою прокинулася Україна. Її президент Володимир Зеленський, раніше відомий насамперед як комік, розкрився зовсім з іншого боку. Коли американці запропонували йому евакуацію, він відповів у черчіллівській манері: «Мені потрібні боєприпаси, а не поїздка».

Несподіваний і хитромудрий опір українців викликав спочатку здивування, потім захоплення, а зрештою – підтримку багатьох демократій. Це здивування вразило

і Росію, яка розраховувала захопити Україну за лічені дні. У солдатських рюкзаках північного фронту знайшли парадну форму, призначену для святкування перемоги на Хрещатику, головній магістралі Києва.

Проте підтримка з боку демократичних країн залишалася поміркованою та обмеженою побоюваннями бути втягнутими в конфлікт, до якого ніхто не був готовий. Крім самого конфлікту, існували побоювання ескалації – спогади про «червоні лінії» Москви все ще залишаються в пам'яті, лінії, які досягли лише уповільнення потоку допомоги Україні.

Можна пригадати марні дебати щодо оборонної та наступальної зброї, а потім смертельної та нелетальної зброї – хоча справді, чи можна назвати нелетальну зброю?

Довгий час вагалися щодо постачання Україні зенітних установок «Стінгер», танків і літаків, які врешті-решт були поставлені. Якби Україні була надана значна допомога з початку широкомасштабної агресії Росії, російські війська могли б бути відбиті, не давши їм змоги укріпити захоплені ними території. Сценарій був би зовсім іншим.

Тим часом Росія без вагань використала всю наявну в її розпорядженні зброю, окрім ядерної, яку вона розмахувала як інструмент остаточного шантажу та стримування. Крім того, вона зміцнила свої позиції на завойованих територіях.

Щодо невиконаних обіцянок, то насамперед слід згадати Будапештський меморандум 1994 року.

Україна, на той час третя за величиною ядерна держава у світі, віддала весь свій ядерний арсенал Росії в обмін на гарантії суверенітету, територіальної цілісності та безпеки від держав, що підписали договір (Сполучені Штати, Росія та Велика Британія), з окремими деклараціями від Франції та Китаю). Беручи до уваги те, що сталося з Україною, яка інша держава сьогодні готова була б відмовитися від свого ядерного арсеналу на основі обіцянок, які виявилися безглуздими за перших ознак біди?

Продовжуючи порушувати обіцянки, Європа швидко



зрозуміла, що їй бракує потужностей для виробництва та постачання необхідного обсягу обладнання та боєприпасів для захисту України від армії, яка тоді вважалася другою за силою у світі.

Крім того, демократії за своєю суттю більш вразливі, ніж тоталітарні режими: вони підзвітні своїм громадянам, підпорядковуються виборчим процесам і піддаються протилежним точкам зору. Демократія, яка не захищає своїх фундаментальних цінностей, приречена на зникнення.

Після понад 30 років насолоди дивідендами миру, протягом яких інвестиціями в оборону здебільшого нехтували, Європа прокинулася в стані дестабілізації та зневіри. Проте кризи часто змушують Європу реорганізуватися та рухатися вперед.

Ми є свідками радикальних змін в оборонній політиці Німеччини, вступу Фінляндії та Швеції до НАТО – нещодавно описаного президентом Макроном як «мертвий мозок» – і ремобілізації ЄС. Сьогодні Європейська комісія навіть має спеціального комісара з питань оборони та космосу.

І все ж тривожні знаки були: дві чеченські війни (1994–1996 та 1999–2009), війна в Грузії у 2008 році, вторгнення до Криму та проникнення на Донбас у 2014 році – і все це відбувалося з мінімальною реакцією світових демократій.

Водночас Росія переслідувала свій «Русский мир» (Русский мир). У червні 2007 року засновано фонд «Русский мир», який займається популяризацією російської мови та культури у світі. У вересні 2008 року «Росспівробітництво» було створено як державне агентство для управління культурними обмінами та зовнішньою допомогою, зокрема в Латинській Америці та Африці. Потім у квітні 2005 року був запущений міжнародний телеканал «Росія сьогодні», а в листопаді 2014 року — мультимедійне інформаційне агентство «Супутник».

Доктрина Герасимова

Примітно, що ці установи були створені незадовго до або після російсько-грузинської війни (7–16 серпня 2008 р.) та після Помаранчевої революції в Україні 2004 р. Розширюючи наш аналіз, ці події узгоджуються з російською

військовою доктриною від грудня 2014 року, яку зазвичай називають «доктриною Герасимова».

У статті перед Московською конференцією з міжнародної безпеки 2014 року генерал Валерій Герасимов стверджував, що соціально-політична еволюція уможливила «кольорові революції», докорінно змінивши природу збройних конфліктів. Він підсумував, що «самі правила війни змінилися».

За його словами, місцем державної влади є вже не її збройні сили, а незгодний потенціал її населення. У сучасних конфліктах військовій дії є вторинними щодо політичних, економічних, інформаційних та гуманітарних заходів, узгоджених із внутрішньою незгодою. Збройні сили відкрито розгортаються лише на завершальному етапі для закріплення успіху.

Цей підхід до гібридної війни, міцно впроваджений у російські інституції, передбачає проникнення, кібератаки, дестабілізацію та, якщо необхідно, збройне втручання.

Мета: Україна – чи більше?

Щоб зрозуміти, як покласти край війні, ми повинні перевірити заявлені Росією цілі та перевірити, чи їх досягнуто – чи можна їм запобігти.

4 травня 2022 року РІА Новини опублікувала статтю Тимофія Сергєйцева, в якій викладається концепція «денацифікації», якою Путін виправдовує свою агресію.

Цей текст вперше чітко показує, що війна, розпочата Путіним, спрямована не лише проти України, а й проти самого фундаменту європейських і західних цінностей: «Коллективний Захід є творцем, джерелом і спонсором українського нацизму... Денацифікація буде неминуче призведе до деукраїнізації... Денацифікація України – це також її неминуча деєвропеїзація. Буде знищено не тільки нацистську Україну, але, перш за все, західний тоталітаризм... і механізми підпорядкування західній наддержаві, Сполученим Штатам, будуть демонтовані».

Для Росії це справді європейська війна, точніше, війна проти Європи. Проте в Європі часто стверджують, що Європа не воює з Росією, а просто підтримує Україну в її законній боротьбі проти російської агресії. Тим часом Росія веде війну проти Європи.

Наратив про те, що Україна є «нацистською», явно безпідставний. Яка нацистська держава обере єврейського президента і матиме єврейського прем'єр-міністра? Крім того, ультраправа партія в Україні отримала менше 3 відсотків на останніх парламентських виборах – це дуже далеко від подібних рухів у деяких європейських країнах, часто підтримуваних Росією. Чи справді Україна є нацистською державою? справді?

Припинення війни

Питання, яке всі задають: як ця війна може закінчитися?

Якщо Україна перестане воювати, то Україна перестане існувати. Якщо Путін перестане воювати, війна закінчиться.

Агресор може закінчити війну, досягнувши своїх цілей або будучи змушений припинити війну. Якщо Росія не поступиться добровільно, її потрібно змусити військовими



ВІЙНА В УКРАЇНІ (ФОТО REUTERS) ■

засобами, санкціями та політико-дипломатичним тиском – або комбінацією всіх трьох.

Військовий означає:

Отже, ми або допоможемо Україні відновити її території в міжнародно визнаних кордонах, включаючи Крим і Донбас (Луганська та Донецька області). Роблячи це, ми підтримуємо міжнародний порядок, встановлений після Другої світової війни. Демократичні держави не втрачають довіри в очах світу, доводячи, що вони можуть захистити демократичну націю від агресора, навіть якщо цей агресор володіє ядерною зброєю. Інакше ми відкриваємо двері для серії потенційних конфліктів, де пануватиме закон сильнішого.

Санкції:

Шлях санкцій та їх поступове посилення є вирішальним, хоча це потребує часу та постійного моніторингу для запобігання ухилення. Росія часто поширює наративи, стверджуючи, що санкції на неї не впливають і завдають шкоди лише тим, хто їх запроваджує. Якщо це справді так, чому тоді Росія шукає допомоги в Ірану, Північній Кореї чи, іноді, Китаю?

Політика і дипломатія:

Політика та дипломатія неминуче пов'язані з будь-яким розв'язанням війни – або шляхом капітуляції, або шляхом заморожування війни.

За Україну

Якщо міжнародна підтримка зменшиться, багато чого залежатиме від позиції нової адміністрації США під керівництвом обраного президента Дональда Трампа або від здатності Європейського Союзу активізуватися, якщо поставки американської зброї сповільняться або припиняться.

За такого сценарію переговори, ймовірно, розпочнуться з ослабленої позиції України, яка не зможе повернути 20 відсотків своєї території. Засудити російську агресію чи отримати компенсацію стане майже неможливо.

Чи буде достатньо гарантій безпеки, запропонованих Україні, таких як членство в ЄС і заморожування будь-яких заявок на вступ до НАТО, якщо Росія не буде притягнута до відповідальності, як Німеччина та Японія після Другої світової війни? Хто може гарантувати, що після кількох років відносного миру — особливо якщо санкції будуть скасовані і відносини повернуться до «звичайних справ» — Росія не спробує завершити свою окупацію України чи навіть посилити свою агресію проти «колективного Заходу», яку вона стверджує, що є творцем, джерелом і спонсором «українського нацизму»?

Для Росії

Або, якщо військова підтримка України в поєднанні з санкціями стане нестерпною для Росії (що передбачає глибокі удари та понад 700 000 втрат росіян), вона шукатиме спосіб «зберегти обличчя» та знайде стратегію виходу.

Крім того, внутрішня напруга в Російській Федерації може загостритися через зростання кількості загиблих, що нагадує рух матерів під час війни в Афганістані, коли росіяни

загинули близько 15 000 осіб. Маючи 89 регіонів, деякі з яких несли набагато більший тягар, ніж інші, ми можемо стати свідками внутрішніх змін, якщо найближче оточення Путіна вирішить припинити свій вплив. Зрештою, хто тоді міг передбачити інцидент з Пригожиним? У цьому сценарії значну роль може зіграти фрагментована та значною мірою придушена російська опозиція.

З іншого боку, якщо американський ізоляціонізм переможе, Росія може посилити свою присутність в Україні, продовжуючи дестабілізувати не лише Україну, а й інші демократичні країни. Використовуючи розбіжності всередині НАТО та Європейського Союзу, а також підтримуючи політичні партії, які об'єдналися, Росія може поглибити свій вплив і посягти подальші розбрати.

Ми вже є свідками деяких результатів цієї роботи в Угорщині та Словаччині, якщо назвати лише кілька найвидатніших прикладів.

Отже, після тисячі днів після вторгнення Росії в Україну ми дійшли кількох висновків, але залишається багато питань. Можливо, наступний рік дасть більше відповідей.

Однак, усвідомлюючи виклики та загрози, які стоять попереду, від нас залежить реагувати та приймати необхідні рішення. На завершення я хотів би поділитися цитатою Мадлен Ріффо, видатної учасниці французького опору часів Другої світової війни, яка померла 6 листопада у віці 98 років: «Жодна справа ніколи не буде втрачена, якщо ви не покинете її.»

Дякую за увагу.

Зенон Коваль, Почесний посол франкомовних урядів Бельгії, Парламентська асамблея франкофонії, 36-та сесія Європейської секції

SLOVO KOBZARA

Nakladnik: UKPD «KOBZAR» ZAGREB

Za nakladnika: Slavko Burda

UREDNIŠTVO

Slavko Burda, glavni urednik / Jelisaveta Batinić, lektor za ukrajinski jezik / Sergej Burda, priprema za tisak / Etna Nikić, dopisnik / Kristijan Dobroslav Zuzija, dopisnik

ZAGREB, 2024.

Časopis «Slovo Kobzara» se izdaje uz financijsku podršku Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske.



СЛОВО КОБЗАРЯ

Видавець: УКПТ «КОБЗАР» ЗАГРЕБ

Для видавця: Славко Бурда

РЕДАКЦІЯ

Славко Бурда, головний редактор / Єлисавета Батинич, лектор української мови / Сергій Бурда, додрукарська підготовка / Етна Нікіч, кореспондент / Крістіян Доброслав Зузія, кореспондент

ЗАГРЕБ, 2024

Журнал «Слово Кобзара» видається за фінансової підтримки Ради національних меншин Республіки Хорватія.

ISSN 2939-2527

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo «Kobzar» Zagreb; Ustrinska 13., 10000 Zagreb; info. slavkoburda.hr@gmail.com

IMPRESSUM